

Gro Anita Liane

16

Ansatte reddet pillefabrikken

Lønnen du fortjener som apotektekniker
Farmasiliv har dykket ned i tallmaterialet.

11

Frykten for legemiddel-mangel
Ikke alle får det de skal ha på resept.

20

Utredning sykehusstyringen
Målet er tiltak for å fjerne unødvendig rapportering.

22

Colgate®

NÅ TILGJENGELIG
UTEN RESEPT

Vinner kampen mot karies på apotek

Effektiv forebygging for pasienter med økt kariesrisiko*

Duraphat® høykonsentrert fluortannpasta er klinisk bevist å være **mere effektiv i forebygging av dental karies** enn en vanlig tannpasta:¹⁻⁴

- Duraphat® 5 mg/g fluortannpasta **forebygger, stopper og reverserer** begynnende karies^{1-4,†}
- Nå tilgjengelig **uten resept**, med veiledning fra apoteket

5 mg/g natriumfluorid

Anbefal Duraphat® og gi beskyttelse til de av pasientene dine som har økt kariesrisiko

* Pasienter ≥ 16 år med forhøyet kariesrisiko.

† ved å arrestere og reversere primære rot- og tidlige fissurkaries lesjoner.

Referanser: 1. Baysan A et al. Caries Res 2001;35:41-46. 2. Ekstrand et al. Caries Res 2013;47:391-8. 3. Schirmermeister JF et al. Am J Dent 2007;20. 212-216. 4. Ekstrand et al. Gerod 2008; 25:67-75.

CF Duraphat «Colgate Palmolive A/S»
Kariesprofylaktikum ATC-nr: A01A A01

TANNPASTA 5 mg/g: 1 g inneh: Fluor 5 mg (som natriumfluorid) tilsv. 5000 ppm fluor, natriumbenzoat (E 211), sakkarinnatrium, sorbitol, hjelpestoffer. Fargestoff: Brilljantblå FCF (E 133). **Indikasjoner:** Forebygging av dental karies hos ungdom og voksne, særlig blant pasienter som er utsatt for flere typer karies (koronal og/eller rotkaries). **Dosering:** Skal kun brukes av voksne og ungdom ≥ 16 år. En 2 cm lang stripe (gir 3-5 mg fluor) påføres tannbørsten for hver tannpass. Tennene pusses grundig 3 ganger daglig, etter hvert måltid, vertikalt, fra tannkjøttet til tannspissen. **Administrering:** Skal ikke svelges. Grundig pussing tar ca. 3 minutter. **Kontraindikasjoner:** Overfølsomhet for innholdsstoffene. **Forsiktighetsregler:** Skal ikke brukes av barn eller ungdom < 16 år; Høyt fluorinnhold. Tannspesialist bør konsulteres før bruk. Et økt antall potensielle fluorikilder kan gi fluoroze. Før bruk bør det foretas en vurdering av samlet fluorinntak (dvs. drikkevann, salter som inneholder fluor, andre legemidler med fluor). Samtidig bruk av fluortabletter, -dråper, -tyggegummi, -gel eller -lakk og vann eller salt tilsatt fluor, skal unngås. Ved beregning av anbefalt mengde fluoridioner (0,05 mg/kg pr. dag fra alle kilder og maks. 1 mg pr. dag) må mulig svelging av tannpasta tas med i beregning (hver tube inneholder 255 mg fluoridioner). Inneholder natriumbenzoat som virker mildt irriterende på hud, øyne og slimhinner. **Graviditet/Amning:** Data mangler fra bruk hos gravide. Dyrestudier har vist reproduksjonstoksiske effekter ved svært høye doser. Skal ikke brukes ved graviditet og amming, med mindre en grundig nytte-/risikovurdering er utført. **Bivirkninger:** Sjeldne ($> 1/10\ 000$ til $< 1/1000$): Immunsystemet: Hypersensitivitetsreaksjoner. Ukjent: Gastrointestinale: Brennende følelse i munnen. **Overdosering/Forgiftning:** Akutt intoksikasjon: Toksisk dose er 5 mg fluor/kg kroppsvekt. Symptomer: Fordøyelsesproblemer som oppkast, diaré og abdominalmerter. Kan være dødelig i svært sjeldne tilfeller. Mentol: Kan forårsake kramper ved inntak av store mengder, spesielt hos småbarn og barn. Behandling: Ved svelging av en betydelig mengde, skal det omgående utføres tarmskylning eller fremtvingsbrekninger. Det må tas kalsium (store mengder melk) og pasienten må holdes under medisinsk observasjon i flere timer. Kronisk intoksikasjon: Fluoroze: Tannemaljen vil få et misfarget eller flekkete utseende når en fluordose $> 1,5$ mg/dag absorberes daglig over flere måneder eller år, avhengig av dosen. Ledsages av alvorlige former for økt skjørhet i tannemaljen. Benfluoroze blir kun sett ved høy kronisk fluorabsorpsjon (> 8 mg/dag). **Pakninger og priser:** reseptpliktig: 51 g kr. 103,20. 3 x 51 g kr. 237,20; reseptfri: pris ikke fastsatt. Basert på SPC godkjent 23.08.2016. (Se www.legemiddelsok.no)

www.colgateprofessional.no www.colgatetalks.com

- 5 Forbundsleder har ordet
- 6 Småstoff
- 11 Lønnsstatistikk
- 16 Medisinproduksjon i Kragerø
- 20 Frykten for legemiddelmangel
- 22 Styringen av sykehusene
- 24 Kommentar: Apotekteknikere bidrar til et friskere Norge
- 26 Profil: Stolt over autorisasjonen

- 27 Parat UNG
- 28 Dine rettigheter i ferien
- 32 Bama: fra tillitsbrudd til trivsel
- 36 Parat informerer
- 38 Advokatene svarer
- 40 Kryssord og hjernetrim
- 42 Parats nestleder
- 43 Hjelp når du trenger det i apotek

20

Ansatte reddet pillefabrikken

Da den tradisjonsrike pillefabrikken i Kragerø var truet av nedleggelse, tok de ansatte grep. Det ble en berg-og-dalbane full av oppturer og nedturer.

16

Foto: Verle Daler

Har apotekteknikere riktig lønn?

Apotekteknikeryrket er et lavtlønnsyrke og mange sammenligner seg med ansatte i andre yrker med tilsvarende utdanning. Farmasiliv har dykket dypt ned i tallmaterialet til Statistisk sentralbyrå (SSB) og funnet tall som viser at apotekteknikere kanskje bør få et lønnsløft.

11

Frykten for legemiddelmangel

En fersk undersøkelse viser at nesten én prosent av pasientene som skulle hente ut resept verken fikk det legemiddelet som var foreskrevet, eller et godt alternativ.

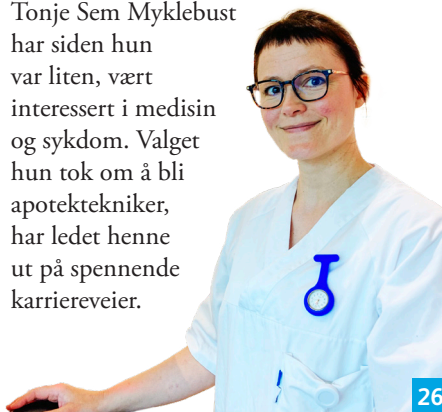
22

Skal utrede sykehusstyringen

Et nytt utvalg skal utrede endringer i styringen av sykehusene og helseforetaksmodellen. Ett av målene er tiltak for å fjerne unødvendig rapportering.

Stolt over sin autorisasjon

Tonje Sem Myklebust har siden hun var liten, vært interessert i medisin og sykdom. Valget hun tok om å bli apotektekniker, har ledet henne ut på spennende karriereveier.

26

Båtliv, øl, fest – og tabletter

Jeg elsker norsk sommer! Kanskje særlig langs sørlandskysten, med sin fantastiske skjærgård og sine hyggelige småbyer. Men det var ikke bare derfor jeg satte kursen mot Kragerø tidligere i sommer (noen vil protestere mot at Kragerø er på Sørlandet, men den debatten lar jeg ligge).

Nei, i Kragerø ligger nemlig en av få farmasøytiske produksjonsbedrifter i Norge. Her har de i en årrekke laget produktene vi alle kjenner – Paracet, Ibox, Pyrisept, Weifas nypeekstrakt. Tidligere i år sto bedriften i fare for å gå konkurs, men ble reddet i siste liten. Dette kan du lese mer om et annet sted i dette bladet.

Paradokset er at fabrikk som denne sliter, samtidig som det er et mål at vi skal bli mer selvforsynte her i landet, både når det gjelder legemidler

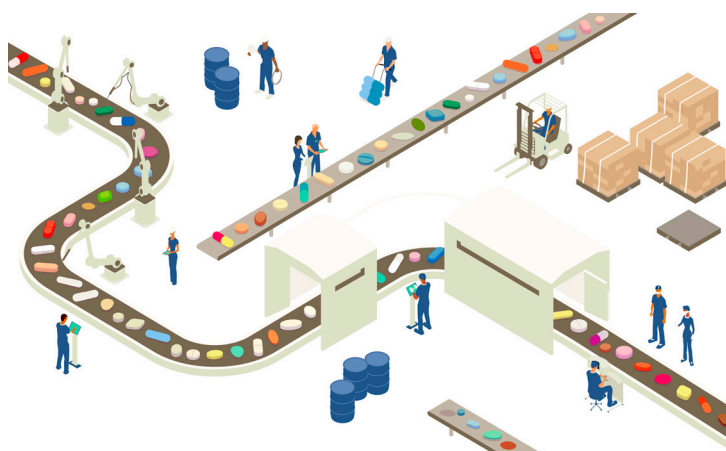
og andre nødvendige produkter. Krigen i Ukraina har aktualisert problemstillingen – det er trist, men sant – og i framtida er det ikke sikkert vi kan stole på at vi kan importere akkurat det vi trenger og ønsker akkurat når vi ønsker og trenger det.

Da er det godt å vite at noen kjemper for å beholde viktig produksjon i Norge.

Derfor var det litt ekstra stas å ta turen til Kragerø denne sommerdagen. Jeg forbinder egentlig denne lille byen med båtliv, øl og fest, men fra nå av vil jeg også huske den som byen med tablettfabrikken som ble reddet fra undergangen.

God sommer!

Vetle

Farmasiliv

Utgis av:
Farmasiforbundet i Parat

Farmasiforbundet,
Lakkegata 23
Postboks 9029 Grønland
0133 OSLO

www.farmasiforbundet.no
www.parat.com

Besøksadresse: Lakkegata 23
Telefon: 482 10 100
E-post: post@parat.com

ISSN: 1891-6864
ISSN: 2464-1618 (online)

Ansvarlig redaktør: Trygve Bergsland
Mobil: 905 85 639
E-post: trygve.bergsland@parat.com

Leder: Bodil Røkke
Telefon: 952 10 087
E-post: bodil.rokke@parat.com

Forsidefoto: Vetle Daler
Avbildet: Gro Anita Liane

Alle illustrasjonsbilder i bladet som ikke er kreditert er levert av Getty Images.

Redaksjonen avsluttet: 13.06.2022
Materiellfrist neste nummer: 02.09.202

Fagpressen

Layout:
Storybold
www.storybold.no

Trykk: Ålgård Offset AS
www.a-o.no
Telefon: 51 61 15 00

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav og er svanemerket, CO₂-nøytralt og 100 prosent resirkulerbart.

PRESENS FAGLIGE UTVALG

Vi arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk.

Den som mener seg rammet av urettmessig publisering, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt 17
0158 Oslo
Tlf: 22405040
E-post: pfu@presse.no

presse.no

Arbeidsglede for helsa

Noen ganger har du bare en fryktelig tung dag, kanskje en hel uke, for å ikke snakke om en periode. Fordi livet skjer. På godt og vondt. På en dårlig dag er det stor forskjell på å gå inn døra på jobb med glede eller gru.

Arbeidsplassen skal være et trygt sted, og kan være en fantastisk arena for læring og deling av kunnskap. Arbeidsmiljøet er derfor veldig viktig. Det påvirker hvordan vi har det med hverandre, det gjør noe med helsa vår, hvor stresset vi er eller hvor motiverte vi er for å gå på jobb. Arbeidsmiljøet påvirker selvsagt også privatlivet vårt på godt og vondt.

Dette er noe vi alle vet, men likevel er vi nok alle lite klar over hvor stor påvirkning vi som enkeltindivid har på arbeidsmiljøet. Vi sier ofte at arbeidsmiljøet i hovedsak er et ledelsesansvar. Det er arbeidsgiver som har ansvar for å sikre et godt og forsvarlig arbeidsmiljø på alle måter, men det er helt innlysende at jeg som ansatt kan forsure et helt miljø om jeg ønsker det. Her har vi alle et ansvar. Alle som har vært på en dårlig arbeidsplass, forstår verdien av gode kollegaer, og en god kollega kan vi alle langt på vei velge å være. Om vi har en grunnleggende intensjon om å ville hverandre godt, er vi på god vei.

Farmasiforbundet har i flere år hatt en tradisjon for å kartlegge arbeidshverdagen for sine medlemmer ved hjelp av en HMS-undersøkelse. Dette gjør vi selvsagt også i år. Årets undersøkelse er noe utvidet, med flere spørsmål knyttet til kompetanseutvikling, sykefraværsoppfølging og stress.

Vi er som alltid avhengig av god oppslutning om undersøkelsene vi sender ut til dere for å bringe inn et godt faktagrunnlag til våre arbeidsgivere, og for å kunne jobbe målrettet med utfordringer som er avdekket. For oss sentralt i forbundet, men også for de hovedtillitsvalgte i kjeder og foretak, er det dere rapporter inn, det viktigste verktøyet for å bestemme hva vi skal jobbe med. Jeg ber inderlig om at dere hjelper oss med et så solid faktagrunnlag som mulig.

Farmasiforbundet vil i slutten av november avholde Farmasikongressen med temaet Psykisk helse og arbeidsglede. Vi er i skrivende stund i full gang med planleggingen. Her lover jeg dere at det blir flere spennende foredragsholdere på programmet. Følg med på våre nettsider for påmelding.

Bodil

Foto: Veste Daler

Grunnbeløpet økes

Grunnbeløpet i folketrygden øker fra 106 399 kroner til 111 477 kroner fra 1. mai 2022, noe som tilsvarer en økning på 4,77 prosent. Samtidig får alderspensjon under utbetaling en årlig økning på 4,12 prosent. Grunnbeløpet, uføretrygd og alderspensjon under opptjening blir regulert i samsvar med den samlede lønnsveksten. Alderspensjon under utbetaling, samt satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten.

Grunnbeløpet benyttes også for fastsetting av andre ytelser fra folketrygden som for eksempel sykepenger, foreldrepenger og dagpenger. @NTB

Vil ha felles reseptsystem i Europa

Helse og omsorgsminister Ingvild Kjerkol ønsker å bli med i EUs helseunion. Helseunionen innebærer blant annet felles digitalt reseptsystem og tilgang til egne helsedata. Dette skal være i felles EU-format og kunne deles med helsepersonell i hele EU. I tillegg skal det være et system for deling av helsedata for forskning og utvikling av nye legemidler og behandlinger. Målet er oppstart av systemet i 2025. Kjerkol tror det vil være viktig for Norge å delta i samarbeidet. – Ikke minst reseptløsningen vil gjøre det mulig for nordmenn i utlandet å ta vare på helsa si, hvis man har behov for det, sier hun. @TV2

Ingvild Kjerkol. Foto: Esten Borgos

Bjørn Guldvog. Foto: Rebecca Ravneberg/
Helsedirektoratet

Stadig flere står uten fastlege

Kapasiteten i fastlegeordningen blir stadig dårligere, og i fjor ble enda flere innbyggere stående uten fastlege, viser årsrapporten for allmennlegetjenesten.

– Den lave rekrutteringsveksten og tiltakende reduksjon i totalkapasitet i ordningen understreker alvorlet i situasjonen. Vi deler bekymringen til fastlegene om at ordningen er under et stort press, sier helsedirektør Bjørn Guldvog. I mars 2022 sto nær 150 000 nordmenn uten fastlege. Rapporten fastslår at de mest sårbare pasientene er dem som rammes oftest av en svekket allmennlegetjeneste. @NTB

Ny vaksine mot helvetesild til Norge

GSK lanserer en ny vaksine, Shingrix, mot helvetesild. Den skal være mer effektiv og kunne brukes av mennesker med svekket immunforsvar. Vaksinen er vist å gi over 90 prosent beskyttelse mot helvetesild i alle aldersgrupper over 50 år. Helvetesild kan være svært ubehagelig og smertefullt, og sykdommen antas å ramme én av fire personer i løpet av livet. I tillegg til at den nye vaksinen skal gi god beskyttelse, er den ikke basert på levende svekkede virus. Siden vaksinen ikke er levende, kan den gis til personer med nedsatt immunforsvar. @Norges Farmaceutisk Tidsskrift

Actimove®

Feel good. Move better.

Støtter deg hele veien

Albuestøtte

Knestøtte

Håndleddsstøtte

Ankelstøtte

Produktfordeler

- Virker smertelindrende
- Gir kompresjon i tillegg til støtte
- Holder leddet varmt
- Puster og absorberer fukt
- Ekstra bevegelse i albukroker og knehaser

Få vet at alkohol øker risiko for kreft

1000 nye krefttilfeller årlig kan knyttes til alkohol. Men få kjenner til at alkohol øker faren for kreft, viser ny undersøkelse fra Ipsos.

– At alkohol er kreftfremkallende har vært kjent siden 1980-tallet. Likevel har vi ikke kommet lenger i å øke bevisstheten i befolkningen, og vi vet at også fastleger og helsepersonell i for liten grad tar dette opp med sine pasienter, sier Ragnhild Kaski, generalsekretær i Av-og-til.

@Av og til

Apekopper påvist i flere nye land

En sjelden virus sykdom som gir utslett over hele kroppen, er påvist flere steder i Nord-Amerika og Europa. Myndighetene frykter den kan spre seg ytterligere. Canada er det siste landet som har fått påvist apekopper, etter at Spania og Portugal har oppdaget over 40 mulige og bekreftede tilfeller. Sykdommen er vanligvis mest utbredt i Kongo, men har også spredt seg til andre land i det sentrale Afrika. I Vesten har den kun dukket opp som sjeldne importtilfeller de siste årene.

Ifølge Folkehelseinstituttet gir apekopper et sykdomsbilde som minner om kopper. @NTB

parat

Gjensidige

28% medlemsrabatt på en av markedets beste reiseforsikringer

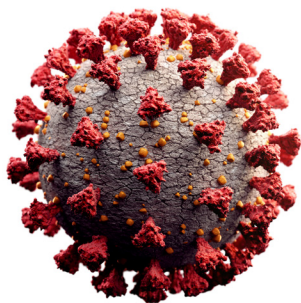
Blir du syk mens du er på ferie, er det godt å vite at du både kan få snakke med noen som forstår deg, og hjelp til alle nødvendige utgifter og kostnader. Reise Pluss gjelder hele året, både i inn- og utland.

Reise Pluss gir deg blant annet

- fri tilgang til Online lege – videosamtale med skandinavisk lege når du er på ferie i utlandet
- svært god dekning ved forsinkelse av bagasje eller ved transport
- ingen egenandel ved skade

Se alle fordelene dine på gjensidige.no/ys

FHI skal undersøke kloakken for koronavirus

Å undersøke kloakken har tidligere avdekket både narkotikabruk og andre uhumskheter. Nå skal kloakken brukes for å spore koronaviruset. Kloakken kan nemlig gi informasjon både om smitteøkning, og om hva slags variant det er snakk om. Folkehelseinstituttet (FHI) er i gang med et testprosjekt, og i første omgang skal kloakken fra Tromsø, Trondheim, Bergen, Oslo og Ullensaker/Gardermoen-området testes. Avføring og sekreter fra smittede personer går ut i avløpsvannet, som føres til renseanlegg i kommunen. I prosjektet tas det prøver fra ubehandlet avløpsvann ved innløpet til renseanleggene, altså før det blir rensset. @NTB

Tippemidler til frivillig innsats for helse og rehabilitering

Regjeringen gir 351,8 millioner kroner av overskuddet fra Norsk Tipping til frivillige organisasjoner som jobber med helse og rehabilitering i Norge. Pengene blir fordelt via Stiftelsen Dam, opplyser Kulturdepartementet. Stiftelsen støtter prosjekter som blant annet fremmer levekår, fysisk og psykisk helse, rehabilitering, omsorgsarbeid og folkehelsearbeid.

Blant dem som får tilskudd, er Rådgivning for spiseforstyrrelse, Dissimilis Norge, Mental Helse Ungdom og Norges Døveforbund. @Kulturdepartementet

Norsk Tipping

Nyutdannede vil ikke bli fastleger

Bare 3 av 100 medisinstudenter og nyutdannede leger i Norge tror de vil jobbe som fastlege, melder TV2. Det bekymrer helse- direktør Bjørn Guldvog. 100 kommuner står i dag uten en eneste fastlege med ledig kapasitet.

– Det betyr at de som flytter til kommunen, ikke får fastlege der, og at de som bor der ikke kan bytte, sier divisjonsdirektør for analyse og samfunn Helen Brandstorp i Helsedirektoratet. Aktører i helsesektoren ber om konkrete tiltak fra helseminister Ingvild Kjerkol (Ap). @TV2

FHI vil ha nytt vaksinasjonsprogram for voksne

Mange vet ikke at man trenger påfyll hvert tiende år av vaksinene man fikk som barn. FHI anbefaler et vaksinasjonsprogram for voksne som et permanent tilbud. Helsemyndighetene har lenge jobbet med saken, som ikke er endelig avgjort. Et eventuelt vaksinasjonsprogram for voksne kan inneholde influensavaksine, pneumokokkvaksine og en kombinert boostervaksine mot difteri, stivkrampe, kikhoste og polio. @NTB

Foto: Juan Haro

KJØP EN MENINGSFULL BURSDAGSGAVE

Bildet viser fire år gamle Achta Brahim som får meslingvaksine under et meslingutbrudd i Tsjad i 2019. Vaksinasjon er en viktig del av Leger Uten Grensers arbeid med å sørge for livreddende helsehjelp til dem som trenger det mest. Du kan hjelpe barn som Achta ved å kjøpe et gavekort fra Leger Uten Grenser.

Bruk QR-koden, eller gå til legerutenengrenser.no/gavekort for å bestille.

Da får du fine kort i posten som du kan gi videre, eller digitale kort du kan printe selv. Du bestemmer selv verdien per gave. Tusen takk for støtten – sammen redder vi liv!

**MEDECINS SANS FRONTIERES
LEGER UTEN GRENSER**

upartisk // nøytral // uavhengig

Lønn som apotektekniker

Apotekteknykeret er et lavtlønnsyrke, og mange sammenligner seg med ansatte i andre yrker med tilsvarende utdanning. Farmasiliv har dykket dypt ned i tallmaterialet til Statistisk sentralbyrå (SSB) og funnet tall som viser at apotekteknikere kanskje bør få et lønnsløft.

Av: Trygve Bergsland

Tariffavtalene sikrer en minimumslønn og rett til ulike tillegg. Farmasiliv har tidligere vist til at mange ikke er klar over, eller ikke tør å ta opp, de mulighetene eller rettighetene tariffavtalen rommer, for eksempel ved å ta ut mer fritid og mindre lønn. Noe som kan bety en mer slunken lønningpose enn hva som er nødvendig.

I en tidligere sak om lønn refereres det til misnøye blant apotekteknikere som kommer til syne på Farmasiforbundets lukkede Facebook-grupper. Her ble det uttrykt frustrasjon over at lønnen varierer mye mellom apotekteknikere som jobber på samme apotek. En mener at «*det er helt idiotisk at en som gjør samme jobben som deg, kanskje har flere titalls tusen mer i lønn*». Noen

mener at apotekteknikerne blir utnyttet, og «*ikke får en lønn vi kan leve av*». Andre gir uttrykk for at de ikke får tilleggene de har rett til ved merarbeid. Og en mener at hun har «en årslønn som er pinlig lav».

Det oppfordres også til streik, noe det var stor fare for i 2020-oppgjøret. Parat som forhandler på vegne av Farmasiforbundet, >>

*Parats forhandlingsleder, Thomas Lilloe, sier apotekteknikerne i 2020 slåss for å få justert sin normalarbeidstid slik at de får 37,5 timers arbeidsuke, som andre norske arbeidstakere.
Foto: Vetle Daler*

” Apotekteknikerne må ufrivillig arbeide en form for deltid.

Thomas Lilloe, forhandlingsleder i Parat

kom ikke til enighet med Virke i forhandlingene om farmasiavtalen dette året. En avtale som omfatter apotekteknikere i Apotek 1, Boots apotek og ikke-kjedeide apotek. Striden sto om lønn og arbeidstid.

Parats forhandlingsleder, Thomas Lilloe, sier apotekteknikerne i 2020 slåss for å få justert sin normalarbeidstid slik at de får 37,5 timers arbeidsuke, som andre norske arbeidstakere.

– Normalarbeidstiden til apotekteknikere er lavere enn 37,5 timer i uken, noe som gir en lavere månedslønn enn andre sammenlignbare yrker. Dette var ikke arbeidsgiverne villige til å gi apotekteknikerne når vi brøt forhandlingene i november 2020, sier Lilloe.

Et annet tema i den konflikten var ifølge Lilloe at de ansatte i apotek kollektivt må avspasere kompensasjon for sen arbeidstid.

– Det betyr at apotekteknikere ufrivillig må arbeide en form for deltid. Vårt krav var at dette må være en individuell rettighet, der ansatte kan velge om man vil ha utbetalt tillegget eller avspasere. Vi satt også spørsmålsteget ved om dette er lovlig å avtale kollektivt, sier Parat-forhandleren.

Han sier det også er et problem at apotekteknikerne ikke får betalt spisepause.

– Konflikten i 2020 endte med enighet om at mange av kravene skal innføres fra i år. Noe som gjenstår å se om vi faktisk får gjennomført, sier Lilloe.

Må ta opp lønsspørsmål

Farmasiforbundets leder, Bodil Røkke, sier mange er redde for å be om individuelle lønnsamtaler og forhandle egen individuell lønn. Dette gjelder både ved kontraktfastsettelse, men også hos nåværende arbeidsgiver. Mange opplever også ikke å bli møtt med respekt når de ber om en lønnsamtale og kvier seg for å gå i denne type forhandling.

Hun sier dette inntrykket også bekrefte i Farmasiforbundets tidligere HMS-undersøkelser, som viser at bare to av tre apotekteknikere har hatt medarbeider-samtale eller lønns- og utviklingssamtale i løpet av det siste året.

– Det er store variasjoner mellom de store apotekkjedene og sykehusapotekene. Blant apotekteknikere ansatt i sykehusapotek og i Vitusapotek er det langt flere som svarer at de har hatt en slik samtale i løpet av det siste året, mens andelen som svarer det samme i Apotek 1, er mye lavere, sier Røkke.

Hun sier at ordningene med kompensasjon i form av fri istedenfor lønn fører til at mange apotekteknikere får færre timer enn stillingsstørrelsen i utgangspunktet tilsier.

– Alle apotekteknikere som jobber fulltid, bør jobbe de 36 timene som

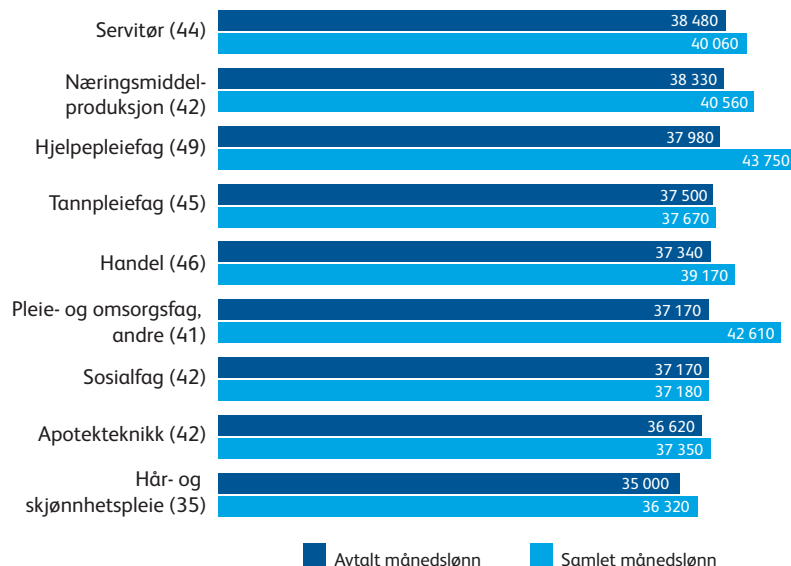
Lønnsforhandlinger

Farmasiforbundet/Parat forhandler om tariffavtaler og hovedavtaler med arbeidsgiverforeningen Virke for ansatte i Apotek1, Boots og ikke-kjedeeide apotek samt sykehusapotekene på Diakonhjemmet og Lovisenberg sykehus, og med arbeidsgiverforeningen Spekter for ansatte i Vitusapotek og offentlige sykehusapotek.

Vi gjør oppmerksom på at tallene for lønn ikke dekker resultatet av lønnsforhandlingene i 2022.

Månedslønninger for yrkesfagutdannede

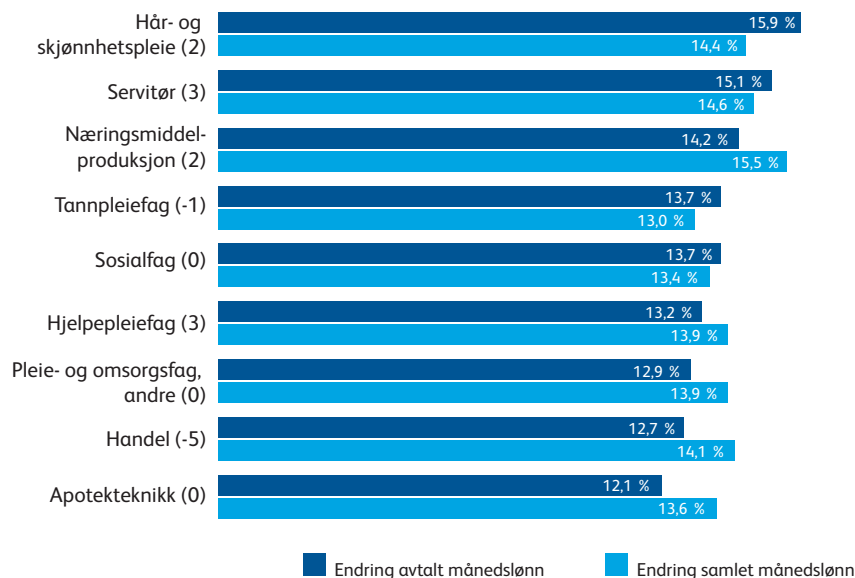
Median for avtalt månedslønn og samlet månedslønn, uten overtid, for ulike yrkesfagutdanninger. Gjennomsnittlig alder påvirker lønnsnivået og er oppgitt i parentes bak hver utdanningsgruppe.

Figur 1: Alle yrkene i tabellen har yrkesfagutdanning, lik apotekteknikere. Differansen mellom høyest betalt yrkesgruppe (servitør) og lavest (hår og skjønnhetspleie) utgjør 3.480 kroner i måneden.

Lønnsvekst for yrkesfagutdannede

5-årig prosentvis vekst i median for avtalt månedslønn og samlet månedslønn, uten overtid, for ulike yrkesfagutdanninger fra 2016 til 2021. Vekst i gjennomsnittlig alder i perioden påvirker lønnsnivået oppover, og motsatt, og er oppgitt i parentes bak hver utdanningsgruppe.

Figur 2: Lønnsveksten sett i et 5-års perspektiv viser at apotekteknikere har en lønnsutvikling som i prosentpoeng, ligger 3,8 prosent bak den gruppen (hår og skjønnhetspleie) som har hatt best utvikling i denne perioden.

” Lønnen til norske apotekteknikere er omtrent på samme nivå som andre salgs- og omsorgsyrker og yrker med tilsvarende ansvar og krav til utdanning.

Farmasiforbundets leder, Bodil Røkke, sier mange er redde for å be om individuelle lønnsamtaler og forhandle egen individuell lønn.

Foto: Vetle Daler

utgjør en fulltidsstilling i dag, og som vi nå ønsker å utvide til 37,5 timer, sier forbundslederen.

Lønn sammenlignet med andre yrker

Apotekteknikeryrket tilhører lavlønnsgruppene ettersom grensen for hva som vanligvis defineres som lavtlønnede, settes ved 90 prosent av en gjennomsnittlig industriarbeiderlønn.

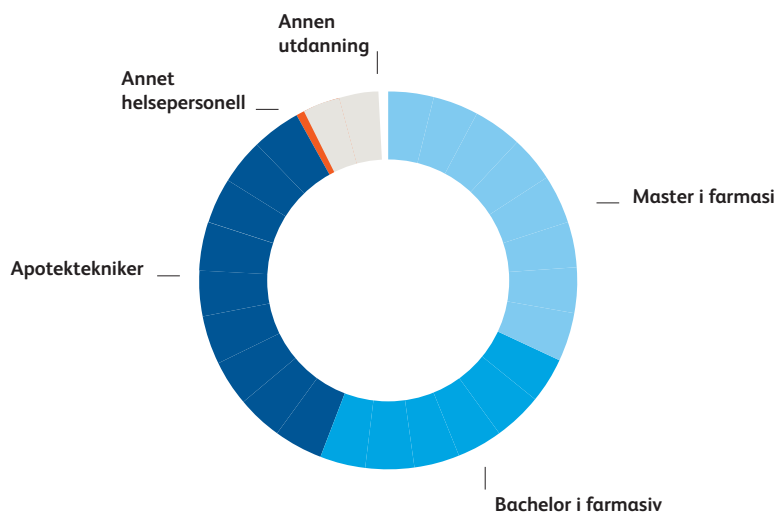
– Gjennomsnittlig industriarbeiderlønn i 2021 er 506 600 kroner i året og 90 prosent av dette utgjør 455 940 kroner, mens medianlønn for apotekteknikere ligger ifølge SSB-tallene på 453 000 i året som samlet lønn, sier Lilloe.

Lønnen til norske apotekteknikere er likevel omtrent på samme nivå som andre salgs- og omsorgsyrker og yrker med tilsvarende ansvar og krav til utdanning.

– Når vi sammenligner lønnsnivået, må vi også huske at apotekteknikere i private apotek har en arbeidstid på 36 timer i uken, i motsetning til det som er den normale arbeidstiden på 37,5 timer i uken, sier Lilloe. ■

Siste: I det bladet går i trykken er det brudd i forhandlingene om ny farmasiavtale og partene har bedt Riksmekleren om hjelp i meklingen. Meklingsdato er ikke kjent.

Ansatte i apotek etter utdanningskategori

Figur 3: Viser fordelingen av de ulike stillingene for ansatte i apotek.

SSBs lønnsstatistikk

Statistisk sentralbyrå (SSB) viser lønnsutviklingen for ulike utdanningsgrupper i Norge basert på Standard for utdanningsgruppering. Begrepet månedslønn inkluderer uregelmessige tillegg og bonus, mens avtalt månedslønn er utenom disse tilleggene. SSBs lønnsstatistikk baseres på månedlige A-meldinger fra alle arbeidsgivere til NAV, SSB og Skatteetaten om ansattes inntekt og arbeidsforhold. Det er hentet ut tall fra SSBs tabell 12407 om utdanningsfordelt lønn. Tallene for de yrkesfagutdannede omfatter alle med de respektive utdanningene, selv om de skulle jobbe innenfor et annet område i dag.

VÅR/SOMMER 2022

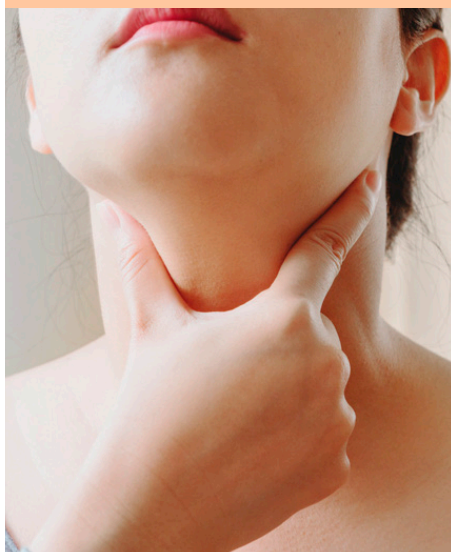
3 NYE KURS FRA APOKUS

HO116 RIKTIG BRUK AV INSULIN

I Norge bruker ca. 75 000 personer insulin. Hvordan brukes insulin i behandlingen av type 1- og type 2-diabetes? Hva er føling, og hvordan kan det behandles?

Lær mer om hvilke gode råd du kan gi til pasienter som bruker insulin.

HO117 STOFFSKIFTESYKDOMMER

Stoffskiftesykdommer er vanligere hos kvinner enn hos menn. Hva er forskjellen på høyt og lavt stoffskifte? Vet du hvordan sykdommene behandles?

Lær mer om stoffskiftet og hvilke råd du kan gi til pasienter med stoffskiftesykdommer.

MA110 TARMSYKDOMMER

Plager fra mage-tarmkanalen er vanlig, og hele 1 av 10 har irritabel tarm. Hva er forskjellen på irritabel tarm, cøliaki, matallergi og laktoseintoleranse? Hva er anbefalt behandling?

Lær mer om dette og hvilke råd du kan gi pasienter med disse sykdommene.

Finn flere e-læringskurs, og få med deg siste nytt fra oss i våre ulike kanaler.

Følg oss gjerne

KURSENE ER TILGJENGELIG FOR DEG I APOTEKETS LÆRINGSPORTAL

   @APOKUS_NO FB.COM/APOKUS.NO APOKUS.NO

Ansatte reddet pillefabrikken

Da den tradisjonsrike pillefabrikken i Kragerø var truet av nedleggelse, tok de ansatte grep. Det ble en berg-og-dalbane full av oppturer og nedturer.

Av: Vetle Daler

Palla Pharma i Kragerø er en av få farmasøytiske produksjonsbedrifter i Norge, og den eneste som produserer smertestillende tabletter. Den lille fabrikken i nærheten av Kragerø sentrum har tidligere laget en rekke kjente og kjære produkter – Weifa C nypeekstrakt, Pyrisept, Ibux og Paracet er bare noen av dem. Nå er det de smertestillende tablettene Co-codamol som produseres her, for eksport til det britiske markedet.

Begynte med nypeekstrakt

Fabrikken begynte som Weiders farmasøytiske i 1949. Hovedproduktet den gang var Weifa C Nypeekstrakt. Fabrikken ble faktisk bygget her fordi det var så mye nyper i nærheten.

– Vi har alle de ansatte i ryggen, folk er glade i jobbene sine og i fabrikken, sier Gro Anita Liane. Foto: Vetle Daler

Fram til 2014 het fabrikkene Weifa, men da ble det endringer på eiersiden, og navnet ble endret til Vistin Pharma. I 2017 ble fabrikkene kjøpt opp av australske Tpi, som i 2021 byttet navn til Palla Pharma.

Truet av nedleggelse

Før jul i fjor kom det signaler fra Australia om at eierskapet slet økonomisk, og ett av alternativene var å legge ned fabrikkene i Kragerø. Da tok de tillitsvalgte grep – Marianne Erlund fra Forbundet for ledelse og teknikk (FLT), Gro Anita Liane fra NITO, Jørn Henning Isaksen fra Industri Energi og Catharine Sørli Heiland fra Tekna.

Gro Anita Liane sier beskjeden om nedleggelse var tung for de rundt 80 ansatte ved fabrikkene.

– Vi gikk rett i kjelleren, forteller hun.

Jakt på norske investorer

De fire fagforeningene satt seg raskt ned sammen for å finne ut hvordan de kunne redde bedriften. Forsøk fra Australia på

F.v.: Gro Anita Liane, Jørn Henning Isaksen, Catharine Sørli Heiland, Marianne Erlund og Craig Sweeney. Foto: Vetle Daler

å selge fabrikkene hadde strandet, og nå begynte arbeidet med å finne investorer i Norge for å redde den tradisjonsrike bedriften.

– Fabrikkene har nesten alltid vært norsk-eid, og nå ville vi synliggjøre for norske investorer at vi var til salgs, sier Anita Heiland. Mens fabrikkens daglige

” *Hadde vi blitt lagt ned hadde kompetansen blitt spredd for alle vinder.*

Gro Anita Liane

Tablettesker klare for transport.
Foto: Vetle Daler

leder Craig Sweenie holdt kontakten med de australske eierne, satte de fire tillitsvalgte i gang arbeidet med å knytte kontakt med presse, politikere og investorer.

Mye adrenalin

Det ble en hektisk periode med mange oppturer og nedturer på begynnelsen av året i år.

– Vi fikk hele tida frister fra Australia. 24 timer, 48 timer, det var et enormt tidspres og mye adrenalin. Hele tiden jobbet vi kjempegodt sammen med ledelsen her på fabrikk, sier Liane.

Etter intens møtevirksomhet lyktes det endelig å få på plass en gruppe med lokale investorer, samtidig som tre fjerdedeler av de ansatte også ble med på eiersiden. Kragerø kommune og en lokal bank var også med på laget.

Fabrikk i Kragerø går under navnet «pillefabrikken» på folkemunne. Foto: Vetle Daler

” Vi jobber med flere lisenser i Storbritannia, men ser også på hele EU.

Craig Sweeney, direktør

– Vi har kompetansen, vi har plattformen, og kan produsere mange ulike medisiner. Vi er klare, sier Palla Pharma-direktør Craig Sweeney (t.v). Foto: Vette Daler

Gråt på allmøte

En av de største lokale investorene er Halvor Weider, sønnen til Olaf Weider som etablerte fabrikken i 1949.

– Da dette ble presentert på et allmøte, var det flere av de ansatte som gråt av glede. Å ha med ham på laget snudde alt, sier Liane.

De fire tillitsvalgte har fått mye ros for sitt engasjement.

– Vi har alle de ansatte i ryggen, folk er glade i jobbene sine og i fabrikken, sier hun.

Lysere framtid

Nå ser framtida lysere ut for pillefabrikken i Kragerø. Skotske Craig Sweeney, som opprinnelig ble hyret inn som direktør av de australske eierne, er fremdeles med på laget.

Han forteller at markedsandelen for Co-codamol er på vei oppover i Storbritannia, og at det jobbes med å utvide salget til andre europeiske land.

– Vi jobber med flere lisenser i Storbritannia, men ser også på hele EU. Vi har søkt om tillatelser i Irland, for å få et fotfeste i EU, sier han.

Paradoks

Sweeney er full av lovord om de tillitsvalgte og de ansatte ved fabrikken.

– De er fulle av lidenskap og vilje, for de vil så gjerne at dette skal fungere. Det gjør at vi kan få til det meste her i Kragerø, sier direktøren.

Det er et uttalt mål for regjeringen at det skal produseres flere legemidler i Norge, men da Palla Pharma sto i fare for å bli nedlagt, fikk bedriften beskjed om at

regjeringen ikke kunne gjøre noe. Sweeney mener det er et paradoks.

– Det snakkes om større grad av selvforsyning, men regjeringen kunne ikke hjelpe oss med å redde fabrikken. Vi har kompetansen, vi har plattformen, og vi kan produsere mange ulike medisiner. Vi er klare, sier han.

Verdifull kompetanse

Gro Anita Liane sier det er kompetansen som gjør bedriften verdifull.

– Det er vanskelig å bygge opp alt dette fra scratch. Det tar tid. Hadde vi blitt lagt ned hadde kompetansen blitt spreidd for alle vinder, sier hun. ■

Frykten for legemiddelmangel

Rundt 90 prosent av dem som kommer innom apoteket, skal hente legemidler på resept. Apotekforeningens siste undersøkelse viser at nesten én prosent av pasientene verken fikk det legemiddelet som var foreskrevet, eller et godt alternativ.

Av Siri Larsen

Legemiddelmangel i apotek og frykten for manglende beredskapslager har vært et tema i flere år. Da pandemien først kom, var det prekært. Men så ble vi blant de landene som var best skodd i forhold til Covid19-relaterte forsyninger.

I kjølvannet av pandemien begynte mediene å melde om at apotekene var utsolgt for jodtabletter. Europa fryktet en atomulykke i Ukraina, og jod kunne i det minste forebygge kreft i skjoldbruskkjertelen skulle en slik ulykke skje.

Samtidig opprettet Helsedirektoratet egne beredskapslagre. Ifølge Kriseutvalget for atomberedskap bør alle kommuner kunne tilby jodtabletter til gravide, ammende og unge under 18 år. En tablett til hver, dersom det skulle skje en ulykke i institusjonens åpningstider. I spesielle situasjoner kan tilbudet utvides til å gjelde andre grupper.

Samtidig har myndighetene i flere år rådet husholdningene om å ha jod tilgjengelig i medisinskapet hjemme.

Økt etterspørsel

Apotekteknikere Farmasiliv har snakket med oppgir at de har merket økt mangel på diverse reseptbelagte legemidler. Spesielt etter pandemien.

I snitt har norske apotek nærmere 200 000 kunder daglig. Rundt ti prosent av disse er innom for å kjøpe solkrem, plaster eller selvbetjeningsprodukter som kundene gjerne har sjekket på nettsiden i forkant. Hovedvekten, hele 90 prosent, vil ha reseptbelagte legemidler. Eldrebølgen og en viss befolkningsvekst oppgis å være årsaken.

Travelt

Via forskjellige nettløsninger har ansatte ulike muligheter til å få oversikt, blant annet over lagerstatus, mangler, årsaker, alternativer og ny leveringstid.

Manglende bemanning og sykefavær er en utfordring noen steder. Samtidig er stadig flere oppgaver pålagt apotekansatte. Alt fra skanning av føflekker, hudpleie til vaksinerings.

– Det sier seg selv at det tar litt ekstra tid å ekspedere om man ikke har varen tilgjen-

gelig. Som regel vet vi hvordan å håndtere en mangelsituasjon, men dersom vi må endre styrke må også dosering endres, og da trengs det veiledning, sier apotekansatte til Farmasiliv.

Ulike årsaker

Apotekansatte opplever at kunden forventer at apoteket leverer.

– Noen pasienter kan bli litt skeptiske om de tilbys et alternativ, mens andre bare er glad til for at de fikk noe med seg, sier ansatte til Farmasiliv.

Ifølge apotekloven og andre regelverk skal apotekene sørge for forsyningssikkerhet i hele landet. Når kundene likevel opplever legemiddelmangel, har dette mange årsaker.

Foruten økt salg oppgis det at manglende levering på grunn av ulike transportproblemer kan være en årsak. Oppkjøp av firmaer eller at produsenter flytter produksjonsstedet, blir også oppgitt som mulig grunn eller mangel på kvalifisert personell.

Strukturelle problemer er en årsak

Kristin Fodstad, som jobber med legemid-

Apotekene skal sørge for forsyningsikkerhet av medisiner. Men hva gjør vi dersom fabrikkene vi er avhengige av i utlandet, plutselig ikke får levert?

” Strukturelle problemer og færre produksjonssteder er årsaken.

Kristin Fodstad, Apotek 1

delmangel for Apotek 1, hevder legemiddelmangelen har eskalert i Europa de siste ti årene. Strukturelle problemer og færre produksjonssteder er årsaken, mener hun.

Apotek 1 har derfor fått større lagre og vektlagt jevn fordeling mellom de 400 medlemsapotekene. Kundene har blitt oppfordret til å opprette abonnementsordning, og til å hente medisiner de trenger jevnlig i god tid. Hamstring er også blitt frarådet. Dermed får apotekene større forutsigbarhet og bedre tid til å bestille om nødvendig.

Dersom et legemiddel ikke er å oppdrive i Norge, har kjeden mulighet til å be myndighetene om tillatelse til import av tilvarende medisin fra utlandet.

Forskjellige løsninger

Legemiddelmangel kan gå sterkt utover pasientene.

– Er det helt umulig å få fatt i alternativ, ber vi dem kontakte legen, så de slipper å gå uten behandling. Vi ringer også gjerne for dem, om det skulle være en språkbarriere, sier apotekansatte til Farmasiliv.

Apotekforeningens kartlegging av legemiddelmangel i primær- og sykehusapotek viste at over 95 prosent av pasientene fikk de legemidlene legen hadde foreskrevet i

2019 og 2022. I de cirka tre prosentene av tilfellene der legemiddelet manglet, viser undersøkelsen at personalet løste saken på ulike måter:

- Legemiddelpakningen som var foreskrevet av lege, ble bestilt fra legemiddelgrossist innen 24 timer.
- Apoteket leverte umiddelbart en annen pakningsstørrelse, eller en utenlandsk pakning av samme legemiddel.
- Pasienten ble henvist til et annet apotek som hadde det eksakte legemiddelet tilgjengelig.

I 0,3 prosent av tilfellene fant ikke apotekene noen umiddelbar løsning, mens det i 0,4 prosent av tilfellene er usikkert om det ble funnet en løsning overhodet.

Noen er skeptisk

Mangelsituasjoner har blitt forklart med at man er avhengig av fabrikker i Øst-Europa eller råvarer fra Kina.

Norge skal ha mulighet til å kunne øke egenproduksjonen, men vil fortsatt være avhengig av kvalitetssikrede samarbeidspartnere på flere felt. Noen av dem er lokalisert i Canada og USA, men de fleste er i Vest-Europa.

Farmasidagene tok opp legemiddelmangel og internasjonalt samarbeid i 2021. De tok også opp Norges beredskapslagre, råvarelager og galenisk kompetanse. Til høsten vil man blant annet se nærmere på produksjonsforhold.

Kristin Fodstad, som jobber med legemiddelmangel for Apotek 1, mener strukturelle problemer og færre produksjonssteder er årsaken til legemiddelmangelen.

Foto: Magnus Dorati / Apotek 1

Ikke pessimistisk

Apotekteknikere ønsker seg beredskapslagre og større produksjon av legemidler i Norge.

– Vi er ikke nødvendigvis bekymret, da det pleier å gå bra. Som regel varer leveringsproblemene for et visst produkt kun en viss tid. Men det hadde kanskje vært enklere for alle om Norge hadde et beredskapslager eller egenproduksjon i større grad, sier apotekteknikere til Farmasiliv. ■

Nytt utvalg skal utrede styringen av sykehusene

Et utvalg som ledes av professor i helseøkonomi, Jon Magnussen, skal utrede endringer i styringen av sykehusene og helseforetaksmodellen. Ett av målene er tiltak for å fjerne unødvendig rapportering.

Av: Siri A. Larsen og Trygve Bergsland

Norge har i dag fire regionale helseforetak: Helse Sør-Øst, Helse Vest, Helse Midt-Norge og Helse Nord. Til sammen styrer disse regionene 30 helseforetak. 20 av disse omfatter alle landets offentlige sykehus (for eksempel Helse Nord-Trøndelag HF, Sykehuset Innlandet HF og Universitets-sykehuset Nord-Norge HF), mens de

øvrige 10 utfører spesialoppgaver innen innkjøp, IKT og apotek.

Flere utvalg skal vurdere helse-tjenestene i Norge

Utvalget skal ifølge regjeringen også vurdere ordningen for finansiering av sykehusbygg og se på lederstrukturen i sykehusene.

Lederen av utvalget, professor i helseøkonomi Jon Magnussen, sier de vil presentere forslag til endringer, men innenfor dagens ramme.
Foto: NTB Scanpix

Helseminister Ingvild Kjerkol (Ap) har satt ned en Helsepersonellkomisjon som skal komme med sin rapport om rundt ett år. Foto: NTB Scanpix

– En 20 år gammel styringsmodell bør kanskje justeres, særlig for å sikre bedre samhandling. For å styrke det demokratiske innslaget må vi være åpne for at det kan komme endringer i dagens system, sier helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol (Ap).

Helseministeren har også satt ned en Helsepersonellkomisjon som skal komme med sin rapport om rundt ett år. I tillegg skal en nasjonal helse- og samhandlingsplan legges fram i 2024.

– Hovedoppgaven er å gjøre gode analyser sånn at vi kan sette inn de riktige tiltakene for en bærekraftig helsetjeneste de neste tiårene, sier hun.

Styrking av sykehusene

Utvalget knyttet til Helseforetaksmodellen skal basere sine vurderinger på fortsatt statlig eierskap.

– Det er i dag mange ulike forslag til hvordan sykehus-Norge skal organiseres. Nå skal vi få en grundig utredning av dette. Utvalget skal følge opp Hurdalsplattformen og vurdere forbedringer i styringen av sykehusene, sier Kjerkol.

Kjerkol mener norske sykehus må organiseres slik at helsepersonell får bruke tiden til pasientkontakt og får støtte fra leder i Farmasiforbundet, Bodil Røkke.

– Det viktigste er at helsetjenestenes setter pasienten i sentrum og ikke kun har økonomiske mål, sier Røkke.

” Hovedoppgaven er å gjøre gode analyser sånn at vi kan sette inn de riktige tiltakene for en bærekraftig helsetjeneste.

Helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol

Kritiske partier på Stortinget

På Stortinget ønsker spesielt Rødt, SV og Senterpartiet seg en annen modell, mens Arbeiderpartiet, som innførte helseforetakene i 2001, er lunken til å skrote modellen.

– Pandemien har vært et forstørrelsesglass på alt som er galt med måten vi drifter sykehusene på. Vi driver helt uten marginer, med for lav intensivkapasitet. Nye sykehus bygges med for lite kapasitet, og vi har ikke engang personell nok til å drifte sykehusene i normal tid, sier Rødts Seher Aydar.

Aydar er også spent på hvordan Kjerkol vil følge opp punktet i Hurdalserklæringen om å utrede endringer i helseforetaksmodellen, som i grove trekk går ut på at sykehusene driftes av helseforetak som styrer etter markedsprinsipper.

– Å drive helsetjenester etter markedsprinsipper over lang tid er en risikabel øvelse. Med helseforetaksmodellen er ikke sykehusene våre underlagt demokratisk styring, mener hun.

Endringer innenfor dagens ramme

Helseforetaksmodellen har så langt ikke vært diskutert i Farmasiforbundet, men har en leder med 20 års erfaring i helseforetak.

– Det kan være på tide med en evaluering, men Farmasiforbundet har ikke forutsetninger for å hevde at dagens modell bør skrotes. Helseforetakene har inkludert sykehusapotek tett opp mot sykehusdrift, noe som må videreføres uavhengig av modell, sier Røkke.

Lederen av utvalget, professor i helseøkonomi Jon Magnussen, sier de vil presentere forslag til endringer, men innenfor dagens ramme.

– Vi skal se på ulike sider ved dagens modell og finne eventuelle virkemidler for å styrke de demokratiske prosessene i modellen. Vi skal også se på helsefelleskapene og mulighetene for å gi bedre pasientforløp, sier Magnussen til Farmasiliv.

Når sykehusstrukturen evalueres, vil Farmasiforbundet at utvalget fortsatt ser apotekene som en viktig del av det norske helsetilbudet.

– Vi er opptatt av at de ressursene vi har, skal brukes best mulig og at apotekene skal være en integrert del av sykehusdriften, sier Røkke. ■

– Vi er opptatt av at de ressursene vi har skal brukes best mulig og at apotekene skal være en integrert del av sykehusdriften, sier leder av Farmasiforbundet, Bodil Røkke. Foto: Vetle Daler

Sykehusapotek

I odelstingsproposisjon (Ot.prp.) nr. 66 (helseforetaksloven) fra 2001 går det frem at offentlig eide sykehus skal betjenes av offentlig eide sykehusapotek. Det var også en forutsetning at Legemiddelinnkjøps samarbeidet (LIS) skulle opprettholdes, og at staten overtok ansvaret for de administrative ressurser knyttet til dette.

Apotekteknikere er stolte av å bidra til et friskere Norge

Kommentar: Lege Kaveh Rashidi mener, i en kronikk publisert av NRK i april, at apotekbransjen selger humbug, og går samtidig til angrep på apotekpersonell. Lederen i Farmasiforbundet, Bodil Røkke, er åpen for en diskusjon om vareutvalget i apotek, men reagerer sterkt på kritikken av apotekteknikere.

Av: Bodil Røkke – leder i Farmasiforbundet.

Dette er en kommentar. Den gir uttrykk for skribentens holdninger.

En bekymring knyttet til apotekbransjens utvikling og vareutvalget i enkelte apotek kan være en viktig diskusjon å ta. Apotekenes rammevilkår og utviklingen av fremtidens apotek er noe vi som jobber i apotek også er genuint opptatt av. Det bør absolutt være en kontinuerlig diskusjon og vurdering hos apotekenes fagavdelinger hvilke produkter som holder god faglig standard, og som hører hjemme i apotekene.

Når det gjelder Rashidis angrep på oss som ansatte og helsepersonell i apotek, reagerer vi sterkt. Rashidi angriper apotekene og legger en «beskyttende hånd» over farmasøytene. Samtidig får han det i artikkelen til å fremstå som øvrige ansatte i apotek overøser kundene med salgstriks og manipulasjon. Farmasøytene har en viktig rolle i apotekene, noe også vi apotekteknikere har. Vi er utdannet helsepersonell som står i første rekke for å bistå alle som hver dag

*Bodil Røkke, leder i Farmasiforbundet.
Foto: Vetle Daler*

besøker et apotek. Apotekansatte kartlegger hver dag behovet for å oppsøke lege eller behovet for egenomsorg knyttet til for eksempel allergi, hudproblemer eller ulike typer helseplager. Daglig henvises kunder til å kontakte lege.

Apotekteknikere, på lik linje som farmasøyter i apotek, er helsepersonell. Det er disse to yrkesgruppene du hovedsakelig møter i kundemøte i apoteket. Begge disse yrkesgruppene gir råd og veiledning med bakgrunn i sin fagkompetanse. Som kunde og pasient skal du føle trygghet når du besøker apoteket. Denne tryggheten ivaretas av oss som er autorisert helsepersonell. Kundene har svært høy tillit til apotekets ansatte, og Farmasiforbundets medlemmer er et betydelig bidrag til apotekets fagkompetanse.

Rashidi er etter vårt syn upresis i sin kritikk og bør beklage innholdet i kronikken, som oppleves som angrep på en hel yrkesgruppe. En yrkesgruppe som er stolte av jobben vi gjør. Vi i Farmasiforbundet deltar gjerne i en opplyst debatt om vareutvalget, men aksepterer ikke den mangelen på presisjon som Rashidi fremviser i sin kronikk. ■

Kaveh Rashidis kronikk

Lege og forfatter Kaveh Rashidi mener i en kronikk publisert av NRK i april, at apotekenes hovedmål har gått fra å være å gi kundene best mulig helse, til å bli å tjene mest mulig penger.

– Når vi leger sender pasienter dit (apoteket, red.anm.) etter å ha gjort vår vurdering, møtes de av aktører som bare er ute etter pasientenes penger, før de får møte farmasøytene. Dette er en utnyttelse av samfunnets syke og sårbare. De forsøker aktivt å villed kundene, og et av virkemidlene er nettopp at produktene selges i et apotek – et sted man assosierer med vitenskap, skriver Rashidi.

Du kan lese kronikken i sin helhet på <https://www.nrk.no/ytring/apotekene-selger-humbug-1.15940734>.

JOBST®

Kompresjonsstrømper til all aktivitet

Har du kjent på tunge, hovne eller rastløse ben på jobb?

Kompresjonsstrømper tar vare på bene dine mens du går den ekstra mila. Passer for både kvinner og menn og har flere fordeler:

- Forbedrer blodsirkulasjonen
- Holder bena tørre med mikrofiber
- Puster og reduserer lukt
- Gir ekstra støtte rundt akillessenen

Farge

Sort/grå

Sort

Rosa/grå

Stolt over sin autorisasjon

Tonje Sem Myklebust har siden hun var liten, vært interessert i medisin og sykdom, og som barn slo hun ivrig opp i bestemorens medisinbok. Valget hun tok om å bli apotektekniker, skulle siden lede henne ut på spennende karriereveier.

Av: Helene Husebø

Apotektekniker Tonje Sem Myklebust ville egentlig bli fotograf. Etter å ha tatt ett år med formgivningsfag på Alta videregående skole skjønte hun likevel at det å være kreativ på kommando ikke var helt hennes greie.

– Ting falt på plass da skolen arrangerte yrkesmesse. Jeg gikk bort til apotekstanden, og skjønte med en gang at det var dette jeg skulle jobbe med, sier hun.

Hun har alltid vært interessert i hvordan man kan bedre sin egen helse, og er for tiden som ansatt som tilkallingsvikar på Bærum Sykehusapotek. Apotekteknikerutdannelsen har tidligere ført henne til flere spennende arbeidsplasser, blant annet 16 år ved Sykehusapoteket på Radiumhospitalet.

– Jeg startet i produksjonsavdelingen med tilvirkning av smertekassetter og cellegiftkurer. Etter hvert ble jeg teamleder i avdelingen og var den som hadde ansvar for å følge opp bestillinger og holde avdelingsmøter, i tillegg til å holde kontakten

med leverandørene og sørge for at dagens oppgaver ble løst. De siste tolv årene jobbet jeg mer med publikum, og hadde fagansvaret for kategoriene ernæring og munn, sier hun.

Hun fikk etter hvert ansvaret for å utvikle kurs om munntørrhet i samarbeid med Apokus. Her hadde Myklebust fagansvaret, som første apotektekniker noensinne. I tillegg jobbet hun med vareleveranser til sykehuset og håndterte bestillinger til sykehusets strålepoliklinikk og avdelingene for gynekologisk kreft og avdeling for kreft i øre-, nese-, hals og sentralnervesystemet.

I 2018 gikk hun videre som distriktssjef hos Nutricia, som produserer ernæringsløsninger til blant annet kreftpasienter. Ett år senere ble hun selv diagnostisert med livmorhalskreft og måtte tilbake til Radiumhospitalet – denne gangen som pasient.

– Jeg ble lagt inn på en avdeling der jeg selv tidligere hadde lageransvar. Det var en veldig rar følelse. Samtidig følte

jeg, med min bakgrunn, at jeg hadde mye kunnskap om hva jeg gikk til når det gjaldt behandling. Dette var nok både positivt og negativt, sier Myklebust.

Hun er nå erklært kreftfri, men har behov for påfyll av energi gjennom andre ting enn jobben.

– Hagearbeid er det som får meg til å koble av. Å luke ugress og holde på i hagen gir meg masse energi. Jeg går også mye tur for å holde kroppen godt i gang. Jeg trenger muskelarbeid og bevegelse for at kroppen min skal fungere optimalt, men kan også slappe av med en god bok, sier hun.

Hun understreker at det hun liker aller best med jobben i apotek er de fine menneskemøtene, og hun er en klar forkjemper for at apotekteknikere skal være stolte over autorisasjonen som helsepersonell.

– Å få bruke kunnskapen min til å hjelpe andre gir meg energi. Jeg er stolt over jobben som gjøres i apotek, og er klar over hvor min begrensning går i forhold til veiledning av pasienter. Jeg er stolt over min autorisasjon som helsepersonell og tar den svært seriøst, avslutter Myklebust. ■

Tonje Sem Myklebust

Alder: 41

Bosted: Asker

Interesser: Hagearbeid, gå turer, lese bøker.

Utdanning: Apotektekniker fra Sofienberg tekniske fagskole. Farmasifaglig videreutdanning for apotekteknikere ved Høgskolen i Nord-Trøndelag.

Arbeidssted: Tilkallingsvikar ved Bærum Sykehusapotek, da det ikke lyses ut mange faste deltidsstillinger i apotekbransjen for tiden.

Fagorganisert: Ja

Tonje Sem Myklebust på jobb ved Bærum Sykehusapotek. Foto: Privat

Arbeidsglede, pølser og politikk

Parat UNG-samlingen står snart for tur, og i år drar 50 heldige UNG-medlemmer til Canvas Hove ved Arendal den 12.–14. august. Arbeidsglede, pølser og politikk er tema for samlingen.

Av: Kari Nestaas, UNG-leder, og Helene Husebø

Søkelyset vil rettes på at flest mulig skal bli kjent med UNG-arbeidet og gruppens satsningsområder. – Samtidig vil det bli god tid til det sosiale med aktiviteter og engasjerende diskusjoner, sier Parat UNG-leder Kari Nestaas.

Hvert tredje år er samlingen litt ekstra spesiell, og i år er et slikt år. Da starter en ny styreperiode og alle styreplasser er på valg. I workshops og gjennom årsmøte vil deltagerne også bli invitert til å bidra til å forme hva som skal være Parat UNGs satsningsområder i perioden 2022 til 2025. – Som unge arbeidstakere er vi i en annen livsfase enn de eldre. Da ser vi at det er svært nyttig å ha en god arena hvor vi sammen kan diskutere hvilke endringer som trengs for at vi kan få en enda bedre arbeidshverdag. Hva gir oss arbeidsglede? spør Nestaas.

Mange muligheter til å bidra

Om du ønsker å være med på å bidra i arbeidet Parat UNG skal gjøre gjennom neste periode, er mulighetene mange. – Har du lyst til å sitte ved roret gjennom perioden, håper vi du vil melde deg som kandidat til å bli styremedlem. Det kan gjøre ved å enkelt sende en e-post til lederen av valgkomiteen, Idar Gundersen, på Idar.Gundersen@outlook.com. Påmeldingsfristen til samlingen var 12. juni, men vi holder av noen plasser til styrekandidater om de ikke har meldt seg på enda, sier UNG-lederen.

Parat UNG-samlingen vil ta plass på Canvas Hove. Foto: Canvas Hove

Parat UNG-styret samles minimum fire ganger i løpet av året. De har et eget budsjett som fordeles utover satsningsområdene, samlingene og aktivitetene de ønsker å arrangere. Det er også tradisjon for at man fordeler oppgaver i styret etter hvilken saker eller oppgaver de ulike medlemmer brenner for. Leder av UNG sitter på en fast plass i hovedstyret. – Det setter vi stor pris på, da det gir de unge et godt grunnlag for å bli hørt rundt hva som opptar oss i våres livsfase, sier Nestaas.

Trygg organisasjon i ryggen

UNG-styret har ifølge Nestaas gjennom den forrige perioden opplevd en organisasjon i ryggen som har gitt godt med plass og vist oppriktig interesse for UNG-arbeidet.

– Et styreverv er en god anledning til både å lære og få være med å påvirke. Har du ellers spørsmål til styret, må du gjerne ta kontakt på parat.ung@gmail.com, avslutter Nestaas. ■

FERIE:

Hva er dine rettigheter?

Sommeren er snart her, og snart er det tid for ferie. Men hvilke rettigheter har du egentlig når det gjelder ferie og feriepenger. Og hva skjer hvis du blir syk i ferien? Her finner du svarene.

Av: Lill Jacqueline Fischer

Alle arbeidstakere har ifølge ferieloven krav på minst 25 virkedager ferie hvert år, der lørdager regnes med som virkedager. Normalt vil seks virkedager tilsvare én uke, noe som betyr at alle arbeidstakere altså har krav på fire uker og én dag ferie hvert kalenderår.

Tariffoppgjøret i 2000/2001 ga i tillegg mange arbeidstakere en femte ferieuke. Den femte ferieuken er en del av tariffavtalen, og ikke omfattet av ferieloven. Arbeidstakere som fyller 60 år i løpet av ferieåret, har som følge av ferieloven krav på én uke ekstra ferie.

Du kan ikke kreve å dele opp ferien i enkeltdager uten avtale med arbeidsgiveren din. Dersom din vanlige arbeidstid er tre dager i den uken du tar ferie, har du brukt én ferieuke og ikke tre feriedager.

Arbeidsgiver kan ikke, uten at dere er enige om det, pålegge deg å ta ferie i den perioden du mottar foreldrepenger og er i permisjon.

Rett og plikt til ferie

Du har både rett og plikt til å avvikle full ferie. Dette gjelder også når du skifter arbeidsgiver. Arbeidsgiveren er pliktig til å sørge for at arbeidstakeren tar ut full ferie. Du kan likevel nekte å ta ferie dersom feriepengene du har opptjent hos din nåværende og/eller tidligere arbeidsgiver, ikke dekker lønnsbortfallet under ferien. Du kan imidlertid ikke nekte å ta ferie hvis virksomheten stanser driften helt eller delvis i forbindelse med ferieavvikling, for eksempel under fellesferien.

Det er brudd på ferieloven om arbeidsgiveren ikke sørger for at arbeidstakeren tar ferie, og det kan medføre erstatningsplikt for arbeidsgiveren.

Fastsattelse av ferie

Arbeidsgiveren skal drøfte tidspunkt for ferien med arbeidstakeren eller arbeidstakerens tillitsvalgte i god tid før ferien skal avvikles. Hovedregelen er at du skal få vite når ferien skal avvikles, senest to måneder på forhånd. Både regelen om drøfting av når ferien skal tas ut og «to-måneders regelen» er såkalte ordensregler. Dette betyr at det ikke får noen konsekvenser dersom arbeidsgiveren ikke følger disse reglene.

Tidspunkt for ferie

De fleste tar ut mesteparten av ferien i skoleferien. Hovedferieperioden etter ferieloven regnes fra 1. juni til 30. september. I denne perioden har arbeidstakere rett på tre uker sammenhengende ferie. Det

er likevel arbeidsgiveren som til syvende og sist bestemmer når ferien skal tas ut, dersom partene ikke blir enige.

Restferien kan også kreves tatt i sammenhengende arbeidsdager. Arbeidsgiveren kan altså få problemer med å dele opp denne, ved for eksempel å si at arbeidstakeren må ta ut tre feriedager i påskeuken og to dager i romjulen.

Har man den tariffestede femte ferieuken, vil dette bli enklere for arbeidsgiveren. Da kan arbeidsgiveren kreve at arbeidstakeren tar ut restferien samlet i påskeuken og deretter den avtalefestede ferien samlet i for eksempel romjulen.

Når det gjelder ekstraferien for arbeidstakere over 60 år, er det arbeidstakeren selv som bestemmer når den skal tas ut. Du kan ta ut denne ferien akkurat som det passer deg, enten samlet eller med én eller flere dager om gangen. Deles ekstraferien, kan du imidlertid bare kreve å få fri så mange arbeidsdager som du normalt har i løpet av en uke. Du skal gi arbeidsgiveren din minst to ukers varsel før avvikling av ekstraferien.

Endring av ferie

Dersom ferien er fastsatt og du som arbeidstaker har mottatt informasjon om dette, kan arbeidsgiveren din som hovedregel kun endre tiden for ferie dersom dette er nødvendig på grunn av uforutsette hendelser som vil skape vesentlige driftsproblemer, og det ikke kan skaffes

stedfortreder. Endringer skal drøftes, og du kan kreve erstatning for dokumenterte merutgifter dersom avtalt ferie endres. Du som arbeidstaker plikter i så fall å gi opplysninger om merutgiftene i drøftingene.

Disse reglene om endring av ferie gjelder likevel ikke dersom ferien endres som følge av ferieavvikling i oppsigelsestid eller ferieavvikling ved sykdom, permisjon, arbeidskamp eller lignende.

Ferie og oppsigelsestid

Dersom du har sagt opp stillingen din, kan du be om uttak av ferie i oppsigelsestiden. Dette krever at arbeidsgiveren din er enig. Du kan kreve tre uker sammenhengende ferie dersom oppsigelsestiden er i hovedferieperioden. Tiden for fastsatt ferie kan ikke, uten ditt samtykke, endres på grunn av oppsigelse, med mindre det er nødvendig på grunn av uforutsette hendelser, og dette vil skape vesentlige driftsproblemer der det ikke kan skaffes stedfortreder.

I situasjoner hvor arbeidsgiveren har gått til oppsigelse, kan arbeidsgiveren kreve at du tar ut ferie i oppsigelsestiden, men kun dersom oppsigelsesfristen er tre måneder eller lengre. Ved kortere oppsigelsesfrist må du samtykke til at ferien blir lagt i oppsigelsestiden. Dersom du og arbeidsgiveren din allerede før oppsigelsen har avtalt ferie som faller i oppsigelsestiden, kan du som arbeidstaker likevel motsette deg avvikling av ferie i denne perioden.

Du kan uansett kreve at ferie avvikles før oppsigelsesfristens utløp, hvis det etter dette tidspunktet ikke er tid til å avvikle ferie innenfor hovedferieperioden eller ferieåret. Om du selv sier opp stillingen din etter 15. august, kan du likevel ikke kreve at ferie legges til tiden før 30. september.

Syk i ferien

Om du blir syk før ferien starter, kan du kreve at ferien utsettes til senere i ferieåret. Kravet må dokumenteres med legeerklæring og fremsettes senest siste arbeidsdag før ferien starter.

Blir du syk mens du har ferie, kan du kreve at et tilsvarende antall virkedager ferie utsettes og gis som ny ferie senere i ferieåret. Igjen må kravet dokumenteres med legeerklæring og fremsettes uten ugrunnet opphold etter at arbeidet er gjenopptatt. Er du fortsatt syk etter at ferien er avsluttet, bør du så snart som mulig melde fra til arbeidsgiveren din at du krever ferien utsatt. Dette kan du for eksempel gjøre samtidig som du sender inn sykemelding. Går det for lang tid, risikerer du å tape kravet om utsatt ferie.

Husk å gi beskjed til arbeidsgiveren din om at du er syk, også mens du har ferie. Da er du sikker på å få sykepenger i den perioden du er syk.

Ferieavvikling under foreldrepermisjon

Arbeidsgiver kan ikke, uten at dere er enige om det, legge ferie til den perioden du mottar foreldrepenger etter folketrygdloven. Dette gjelder imidlertid ikke hvis du kun har gradert permisjon. Dette gjelder også fedre og andre omsorgspersoner som har permisjon i tilknytning til fødsel etter arbeidsmiljølovens bestemmelser om omsorgspermisjon. Faller permisjonstiden sammen med allerede fastsatt ferie, kan du som arbeidstaker kreve utsettelse av de feriedagene som omfattes av permisjonstiden.

Ferie og permittering

Ferieloven gjelder selv om du er permittert. Det innebærer at du både har rett og plikt til å ta ut ferie. Allerede fastsatt ferie skal avvikles som planlagt, med mindre

Du har både plikt og rett til å avvikle ferie i løpet av arbeidsåret. Kanskje blir noen av årets feriedager brukt på Norgestur?

arbeidsgiveren og arbeidstakeren blir enige om annet.

Arbeidsgiveren din og du som arbeidstaker kan også bli enige om at du skal ta ut ferie mens du er permittert, eller arbeidsgiveren din kan, innenfor rammene av ferieloven, pålegge deg å ta ut ferie. Ved feriefravær opphører virkningen av permitteringen, både når det gjelder betaling av lønn i arbeidsgiverperioden og når det gjelder forbruk av den tiden du kan være permittert.

Overføring av ferie

Ifølge ferieloven kan du avtale med arbeidsgiveren din å overføre inntil tolv virkedager av den lovfestede ferien til neste ferieår. Det samme gjelder den avtalesfestede ferien. Dette innebærer altså at du kan avtale å overføre inntil 17 virkedager (14 arbeidsdager) totalt til neste ferieår. Overføring av ferien skal avtales skriftlig.

Ferie som i strid med lovens bestemmelser, eller som på grunn av sykdom eller foreldrepermisjon, ikke er avviklet ved ferieårets utløp, skal overføres til neste ferieår. Hvis arbeidsgiver er skyld i manglende ferieavvikling, kan du som arbeidstaker kreve erstatning. Husk at arbeidsgiveren din plikter å sørge for at du tar ut minst 25 virkedager i ferie hvert år, og at du som arbeidstaker har tilsvarende plikt til å avvikle disse feriedagene.

Rett til forskuddsferie

Man kan avtale forskuddsvis avvikling av ferie i inntil tolv dager. En slik avtale skal være skriftlig.

Feriepenger

Feriepenger fra arbeidsgiver beregnes på grunnlag av lønn som er utbetalt i opptjeningsåret. Ved vanlig ferieavvikling får du utbetalt feriepenge av lønn opptjent året før. Dersom arbeidsforholdet avsluttes, har du krav på å få feriepengene utbetalt også for året du slutter, uavhengig av om det er tatt ut ferie det året.

Den vanlige satsen for feriepenge er 10,2 prosent av feriepengegrunnelaget. Arbeidstakere som omfattes av en tariff-avtalt femte ferieuke, har en prosent-sats på tolv prosent. For arbeidstakere over 60 år med rett til ekstraferie forhøyes prosent-satsen ytterligere med 2,3 prosent.

Forholdet mellom ferie og feriepenge

Det er viktig å være klar over at det ikke er noen direkte sammenheng mellom ferie og feriepenge. Ferie er rett og slett krav på fri uten lønn for en nærmere bestemt periode. Feriepenger er penger opptjent året før, og skal dekke lønnsbortfallet i ferien.

Du kan kreve å få ferie uavhengig av opptjente feriepenge, men du kan også motsette deg avvikling av ferie hvis ferie-

pengene ikke dekker lønnsbortfallet under feriefraværet. Dette gjelder ikke dersom bedriften har «fellesferie».

Utbetaling av feriepenger

Etter ferieloven skal feriepene utbetales siste lønnsdag før ferien. Det vanligste er likevel at arbeidsgiveren utbetaler opptjente feriepenger i mai eller juni og samtidig «trekker» arbeidstaker i lønn for de antall uker man skal ha ferie. Arbeidsgiveren slipper på den måten å trekke i lønn når ferien faktisk tas ut. Dette er en praktisk måte å løse utbetaling av feriepenger på. Denne fremgangsmåten medfører at mange arbeidstakere opplever å bli trukket mer enn én månedslønn når lønningen for juni utbetales. Dette skjer fordi mange arbeidstakere har fem uker ferie i året.

Feriepenger og skatt

Det trekkes ikke skatt av feriepene som er opptjent året før. Det betyr ikke at feriepene er skattefrie. For at vi skal ha litt ekstra å rutte med i ferien, trekkes det litt mer skatt de andre månedene. Feriepenger

opptjent samme år kan utbetales når et arbeidsforhold avsluttes. Da trekkes det skatt av feriepene.

Feriepenger ved permittering

Hvis du er permittert og arbeidsgiveren din normalt utbetaler feriepenger i mai eller juni og trekker lønn for feriedagene, kan det oppstå et problem. Da vil ikke arbeidsgiver ha noen lønn å trekke. En mulig løsning er at en følger ferielovens hovedregel, en annen at feriepene utbetales, og at du trekkes i lønn når ferien avvikles. Parat anbefaler at en drøfter hvordan dette skal gjøres med arbeidsgiver sin på forhånd.

Hvis du er permittert og avvikler ferie, skal dette meldes via meldekort til NAV, og du vil ikke få dagpenger for disse dagene.

Feriepenger av dagpenger

Du har rett til feriepenger hvis du mottok dagpenger i 2021 og ikke lenger mottar dagpenger per 30. mai 2022. Feriepene utgjør 10,2 prosent av dagpengene du fikk i fjor.

Du trenger ikke å søke om feriepene. Du vil få et brev innen utgangen av juni der det står om du får utbetalt feriepenger eller ikke. Du har i utgangspunktet ikke rett til feriepenger hvis du i perioden 1. januar til 30. mai 2022 har rett til fire uker ferie med dagpenger. Dette gjelder uavhengig av om du har tatt feriedager eller ikke i 2022.

Hvis du ikke har rett til feriepenger, kan du ha rett til inntil 4 uker ferie mens du får dagpenger. Men du kan stanse dagpengene dine for å få rett til feriepenger av dagpengene. Du må selv vurdere om det lønner seg for deg å stanse dagpengene i en kort periode for å få utbetalt feriepenger. Du bør se på hva du vil få utbetalt i feriepenger sammenlignet med det du mister i dagpenger i stansperioden

Hvis du stopper dagpengene, må du søke dagpenger på nytt. Ifølge NAV kan det være lang saksbehandlingstid for gjenopptak av dagpenger. ■

Du har midlertidig rett til feriepenger av dagpenger mottatt i 2021, dersom du per 30. mai 2022 ikke mottok dagpenger.

*Bama, Norges ledende selskap innen frukt og grønt, gikk fra konflikter og utfordringer til god trivsel blant de ansatte.
Illustrasjon: Ane Løvereide*

Bama gikk fra tillitsbrudd på arbeidsplassen til trivsel blant de ansatte

For noen arbeidsgivere vil konflikt på arbeidsplassen skape uro, strammere regler og mer misnøye. For andre er konflikter en mulighet til å bli bedre. Hos Bama har ledelsen jobbet hardt for å gå fra tillitsbrudd til trivsel.

Av: Ane Løvereide

Bama er Norges ledende selskap innen frukt og grønt og har rundt 2300 ansatte i Norge fordelt over hele landet, og mangfoldet blant de ansatte er stort. BAMAAs hovedkontor, Nyland Syd, ligger på Alnabru, der det jobber cirka 600 fast ansatte. Her ligger også Bamas hovedterminal. Med så mange ansatte er det kanskje ikke rart det oppstår kommunikasjonsutfordringer til tider. Nettopp dette skjedde i Bama. I en lengre periode følte de ansatte at de ikke ble hørt, og ledelsen på sin side følte at de ikke ble forstått.

– Over tid kan små problemer bygge seg opp. Til slutt har du en situasjon der de ansatte er lei, frustrerte og ikke kjenner at de blir lyttet til når de prøver å ta opp

Arancibia Barrera er tillitsvalgt på Terminalen i Oslo for Bama. Foto: Ane Løvereide

utfordringer. Å møte ledere som ikke har tid til deg, er skuffende, men disse problemene er borte nå, forteller Alejandro Esteban Arancibia Barrera, tillitsvalgt på Bamas terminal i Oslo.

Det var nettopp på terminalen, Bamas kjøleareal på Nyland Syd på rundt 30 000 kvadratmeter, der frukt og grønnsaker lagres før de pakkes og sendes videre, at konflikten utspilte seg. Her er det aktivitet og arbeid hele døgnet, seks dager i uken. Da Parats juridiske avdeling fikk oversikt over konflikten, tok de raskt kontakt med ledelsen for å bistå og finne en god løsning for alle parter.

– Vi opplevde at Parat hadde stor tillit til at vi kunne klare å løse dette på en ryddig

På Bamas hovedterminal i Oslo ble partene underveis i arbeidet med konfliktløsningen enige om viktigheten av å respektere hverandre, avklare forventninger og gjøre roller mer tydelige. Foto: Ane Løvereide

måte sammen. Fremfor å sparke ned døren og kreve at vi ryddet opp, banket de på og ba om å komme inn for at vi sammen kunne løse problemene på den best mulige måten. Vi fant raskt ut at vi måtte få alle kortene på bordet for å kunne se omfanget av konflikten og hvordan vi best kunne få en varig endring. Vi så ganske fort at løsningen lå lokalt, men at det var viktig å bistå begge parter da vi igangsatte kartlegging og undersøkelser av konflikten, sier Helene Korvald, HR-direktør i Bama.

Alle mann på dekk for å grave i utfordringen

For å løse arbeidsplasskonflikten hos Bama var det viktig å nøste i hva utfordringen bestod av, og hvorfor den hadde oppstått.

I starten av sommeren 2021 begynte gravingen, og alle parter ble involvert i prosessen fra begynnelsen av. – Det var et krevende arbeid, som utspilte seg i rundt tre måneder. Vi holdt jo på med dette under pandemien, men når en konflikt skal løses, kan man ikke sitte på hver sin kant og prate sammen gjennom et webkamera. Man må møtes. For å få til det leide vi lokaler på Ullevaal Stadion. Dette var ett av få steder vi kunne få plass til alle og samtidig opprettholde god nok avstand, forklarer Jørgen Rasch, terminalsjef hos Bama.

Alle tillitsvalgte var til stede under graveprosessen, og det samme var verneombud og ledelse. For Bama var det viktig at alle fikk

høre de samme tingene, ufiltrert og ærlig. – Så klart er det vondt og ubehagelig for en ledelse å høre negative opplevelser fra sine ansatte. Men så er det også viktig å høre alt, og få det lagt frem på bordet. Kun da kan man virkelig begynne å rydde opp og se etter løsninger, mener Korvald.

Den viktige, men krevende rollen som tillitsvalgt

For én av de tillitsvalgte på terminalen, Arancibia Barrera, var prosessen spesielt krevende. Han forteller om lange dager og netter, der det ble jobbet med å innhente informasjon fra de ansatte.

– Som tillitsvalgte er vi en kanal for de ansatte. Vi skal ikke komme med egne initiativer eller meninger i slike prosesser. >>

Derfor har vi blant annet grupper på nett der vi deler informasjon, og vi skal være enkle å huke tak i. De tillitsvalgte brukte mange timer på dette, også av vår egen fritid. Vi er jo ansatte og skal gjøre jobben vår, samtidig som vi har dette viktige vervet. Og siden Bama er bemannet døgnet rundt, kan det plutselig tikke inn meldinger midt på natta, sier han.

Rasch og resten av ledelsen hos Bama har lenge vært imponert over arbeidet de tillitsvalgte har lagt ned. Under konflikt-håndteringen var de spesielt stolte av sine tillitsvalgte.

– Det er utrolig viktig å vise at man setter pris på de tillitsvalgte, de har tatt på seg et verv det er et stort behov for i de fleste bedrifter. For min del var det også avgjørende å gi de tillitsvalgte plass til å være nettopp tillitsvalgte under denne prosessen. Dette jobber vi kontinuerlig med, og vi prøver hele tiden å styrke den enkelte tillitsvalgte i deres rolle, sier han.

Viktig tillit

Ifølge Rasch er ingenting bedre enn at de ansatte har stor tillit til sine tillitsvalgte. Det tror han skaper et bedre klima på arbeidsplassen.

– Mandatet de har fått, bidrar med utrolig mye og kan være helt avgjørende når konflikter oppstår og skal løses. Vi vet hvor mye innsats Alejandro og alle de andre tillitsvalgte på terminalen har lagt ned i denne perioden, og uten dem hadde vi ikke klart å komme til en så god løsning som vi nå har, smiler Rasch.

Selv mener Arancibia Barrera at resultatet av arbeidet var verdt slitet.

– Slike konflikter må løses lokalt. Det har vi fått til her på terminalen. De ansatte er veldig fornøyde, trivselen er bedre, kommunikasjonen flyter bedre, og man opplever at ledelsen nå har en åpen dør, men det er klart det tok tid. Og vi er fortsatt ikke helt i mål, forklarer han.

Parat som initiativtaker til å løse konflikten

Initiativtakerne bak konflikt-håndteringen hos Bama var Parat.. Etter å ha vært i dialog med ledelsen, ble hovedtillits-

Jørgen Rasch, terminalsjef hos Bama. Foto: Ane Lovereide

valgt for Parat, Bjarte Gravdal, tett knyttet opp mot å finne en løsning på arbeidsplasskonflikten.

– Hos Bama på terminalen hadde det vært utfordringer over lengre tid før ledelsen tok skikkelig tak i problemet. Det hadde nok ballet på seg, og plutselig fikk ansatte bare nok. Kommunikasjonen var dårlig. Den manglet eller eksisterte ikke i flere tilfeller, og istedenfor å prate sammen valgte enkelte mellomledere å dele ut advarsler for småting. Ansatte på sin side henvendte seg kun til fagforeningen og dokumenterte alt ledere sa og gjorde, forteller Gravdal.

Ifølge ham kontaktet Bama etter hvert Parat sin juridiske avdeling for veiledning og assistanse. Dette førte til et tett og til slutt fruktbart samarbeid med Parat.

– Som klubb visste vi at dette kom til å bli en lang prosess. En konflikt kan sjeldent løses enkelt og raskt, men endringene vi ser er positive og arbeidsmiljøet er mye bedre allerede, sier Gravdal.

Går i riktig retning

Han kan blant annet fortelle at sykefraværet hos Bama begynner å synke, at flere ansatte stiller opp for hverandre, og at de trives bedre.

– Det er det viktigste, at folk trives på jobben. Det har vært et tydelig mål for Parat

i denne situasjonen. Det har også blitt et resultat av måten Bama har valgt å håndtere konflikten på. Trepartssamarbeidet vi har gått inn i, har vært avgjørende for å lykkes, mener Gravdal.

Korvald er enig med Gravdal, og synes noe av det Bama fikk mest hjelp med fra Parat, var å vise at gjennom dialog og åpenhet finner vi løsningen på konflikten.

– Det oppstår alltid mange spørsmål når man jobber med konfliktløsninger. Hva skal prioriteres? Hva skal vi starte med? Hvor stort er tillitsbruddet mellom ledelsen og de ansatte? Hva er målet fremover? Sammen med Parat og også Fellesforbundet fikk vi lagt en god plan. Vi fikk kartlagt utfordringene, og da ble det mye enklere å finne løsninger. Vi hadde møter med begge fagforeningene, fikk delt oss inn i arbeidsgrupper, ryddet i ulike områder av konflikten og begynte å jobbe sammen i fellesskap, sier hun.

Konflikt og mistillit kommer fra misforståelser

Hovedgrunnen til at konflikten hos Bama oppstod, mener både Korvald, Gravdal, Rasch og Arancibia Barrera, var manglende kommunikasjon og flere misforståelser fra begge parter. For Bama lå også løsningen i selve problemet.

– Kommunikasjon var roten til mistilliten både de ansatte og ledere lokalt følte på, og til konflikten som utspilte seg. Men kommunikasjon var også én av nøklene når det kom til å løse konflikten, sier Korvald.

Alle parter ble raskt enige om at det underveis i arbeidet med konfliktløsningen var viktig å respektere hverandre, avklare forventninger og gjøre roller mer tydelige. Ett av målene ble å bygge ned muren mellom de ansatte og ledelsen og gjenopprette tilliten mellom partene..

– Noen grep var komplekse og tok tid, andre var enkle. Én av tingene vi bestemte oss for, var å slutte å ha låste kontordører. Tidligere var det kun lederne som kunne åpne visse dører, og personalkantina var ikke tilgjengelig på nattestid. Ved å vise mer tillit og gi alle tilgang til slike rom og oppholdssteder har vi fått opp trivselen, sier Rasch.

Korvald nikker, og legger til at det også har blitt lagt ned mer arbeid i å tydeliggjøre rolleforventninger. Det har i seg selv redusert misforståelser.

– Se for deg at du tenker at du skal få lov til være med i avgjørelser og bestemmelser på arbeidsplassen når det egentlig ikke faller inn under din rolle. Det er klart slike opplevelser vil skape frustrasjon og misforståelser. Dette er noe vi har ryddet i, og det har ført til færre uenigheter, forteller hun.

Både store og små tiltak har bidratt til bedre stemning på jobb

I dag har Bama iverksatt flere ulike strategier og helt konkrete tiltak. Disse har ført til en konfliktløsning og som ledelse og tillitsvalgte håper vil fungere preventivt for fremtidige uenigheter.

– Nøkkelordet er dialog. Å skape rammer for å komme til bunns i en konflikt, få alle parter til å luften sine tanker, og ikke minst – sørge for at ledere går foran og viser respekt og tillit til sine medarbeidere, sier Rasch.

Noe av det Bama gjør på terminalen i dag, er å sørge for regelmessige møter mellom tillitsvalgte, verneombud og ledelsen, for å skape god flyt i kommunikasjonen mellom alle de ulike leddene. Lederutvikling har også blitt vektlagt den siste tiden, og Rasch forteller at dette er noe de kommer til å satse mer på fremover.

– Lederutvikling er noe som aldri stopper. Man er aldri «ferdigutviklet» som leder, så dette er noe vi skal fortsette å jobbe med, sier han.

Ellers har det også blitt bestemt at små og store hendelser skal markeres oftere, for å skape en følelse av tilhørighet og arbeids glede. Terminalen har også blitt flinkere til å arrangere regelmessige allmøter, der de ansatte kan komme med innspill og egne meninger om hvordan miljøet er på jobb.

– Vi har merket en stor forskjell på hvor engasjerte folk er i disse møtene. Under det første møtet var det ikke så mange som snakket, men etter kun tre møter er det flere som uttaler seg og kommer med tanker. Det kommer flere spørsmål og kommentarer, og det er nettopp det vi ønsker, sier Arancibia Barrera.

I tillegg til dette får de ansatte på terminalen nå i større grad være med på ulike beslutninger. Verneombudet ble eksempelvis involvert i en prosess der en ny truck skulle velges ut, og dette ble positivt tatt imot.

– Dette er bare noen eksempler på de helt konkrete grepene vi har tatt, og vi ser at det fungerer. Det er vi absolutt glade for, og vi kommer til å fortsette dette arbeidet i lang tid fremover, sier Rasch.

Endringer skjer ikke over natta

Selv om mye har blitt bedre hos Bama, er ledelsen enige i at de fortsatt har en vei å gå før de er helt i mål. Likevel mener de tillitsvalgte at stemningen er snudd på hodet, og at alle er langt mer motiverte for å skape et godt arbeidsmiljø.

– Det vil alltid være enkelte som forventer endringer over natta og er utålmodige, men Rom ble ikke bygget på én dag.

Selv om noen gjerne skulle ønske at ting skjedde raskere, har ingen sagt til meg at de ikke gidder prøve å snu situasjonen. Dette er et kontinuerlig arbeid som pågår hele tiden, og vi får håpe slike store konflikter er lettere å avverge i fremtiden, takket være innsatsen som legges ned nå, sier Arancibia Barrera.

Arancibia Barrera er enig, og legger til noe av det han selv synes har vært viktigst i arbeidet med å løse konflikten på terminalen.

– Som tillitsvalgt vet jeg hvor grunnleggende det er å sørge for at de ansatte ikke føler seg som et tall eller en del av et regnskap som skal gå opp. Alle vil føle seg som mennesker og individer, også på jobb. Tidligere eksisterte det nok en følelse av å ikke bli skikkelig sett og satt pris på blant de ansatte, men nå er situasjonen en helt annen. Folk føler seg verdsatt, avslutter han. ■

Terminalsjef Jørgen Rasch og Parat-tillitsvalgt Arancibia Barrera foran Bamas hovedterminal i Oslo.
Foto: Ane Løvereide

Parat Pensjonist på tur.
Foto: Lill J. Fischer

Pensjonistene er i gang igjen

Etter en periode med lite aktivitet er det igjen full aktivitet i Parat Pensjonist, og det planlegges mange arrangementer i pensjonistgruppene rundt om i landet. I begynnelsen av juni var kontaktpersonene samlet, og de kan friste med alt fra faglige møter, kulturelle samlinger og turer både med og uten overnatting. Har du lyst til å involvere deg? Ta kontakt med leder Ingunn Bråten på ingunn.braaten@gmail.com.

Flere hundre på medlemsmøte om arv og testamente

Parat-advokat Thore Eithun Helland reiser stadig rundt på medlemsmøter med sitt populære foredrag om arv, testamente og fremtidsfullmakt. I mai møtte hele 360 medlemmer opp i Oslo for å få tips og råd rundt temaet. Helland minnet også om at alle medlemmer nå har rett på to timer fritt rettsråd i året, og om at han stadig holder foredrag om temaet både digitalt og fysisk rundt om i landet.

– Og husk at enten dere har problemer med en plagsom nabo, eller om dere ønsker hjelp til å sette opp en fremtidsfullmakt, er det bare å ta kontakt med meg, sier han.

Thore Eithun Helland under medlemsmøtet i Oslo.

Foto: Helene Husbo

Gjenvalgt leder Agathe Osland Helleesen. Foto: Lise Harstad

Parat NAV-leder gjenvalgt

Parat NAV avholdt landsmøte 1. juni. Agathe Osland Helleesen fikk fornyet tilliten som leder for de neste tre årene, og nestleder Paal Herman Bergman Seivaag blir sittende i sin rolle. Styret og valgkomiteen fikk også fornyet tillit fra medlemmene.

Medlemsmøte om pensjon

Den 2. juni arrangerte Parats region Øst medlemsmøte om pensjon. Advokatfullmektig Thany Thileepan holdt foredrag for 60 oppmøtte Parat-medlemmer, og gikk stegvis gjennom alt man trenger å vite om pensjon som «nybegynner», deriblant alderspensjon fra folketrygd, tjenestepensjon fra arbeidsgivers pensjonsordning og avtalefestet pensjon fra tariffordning. I tillegg ble det informert om Parats pensjonstilbud YS Pensjon.

Advokatfullmektig Thany Thileepan under medlemsmøtet. Foto: Parat

Hvem fortjener å bli årets tillitsvalgt?

Kjenner du til en tillitsvalgt som har gjort en utmerket innsats, og som fortjener å bli årets tillitsvalgt i Parat 2022? Nå er det igjen på tide å nominere kandidater. Vinner av prisen vil bli kunngjort på samlingen mellom Parats hovedstyre og regionutvalgene, som finner sted 15. og 16. september 2022. Prisen består av en kunstglassbolle samt en reisegavesjekk på 10 000 kroner fra Gjensidige. Den tildeles en tillitsvalgt som har vist fremragende utøvelse av tillitsvalgtrollen, er høyt respektert av medlemmer og arbeidsgiver, og som har ivaretatt medlemmenes interesser i krevende situasjoner. Arbeidsutvalget vurderer alle kandidater. Begrunnede forslag sendes til lill.fischer@parat.com innen 30. august.

Parats regionutvalg (RU)

■ RU region nord

(Nordland, Troms og Finnmark):

Leder: Lars Raymond Holm, Luftfartstilsynet

E-post: lrh@caa.no

Åse Helen Andersen, Apotek 1 Hammerfest

E-post: aasehelande@hotmail.com

Anne-Katrine Thomassen, Brønnøysundregisterne

E-post: akt@brreg.no

Per-Christian Størkensen, Nordland Fylkeskommune

E-post: perst@nfk.no

Jorunn Kristin Trøen, Forsvaret, Indre Troms

E-post: jorunntrøen@gmail.com

Dina Kaino, Tannklinikken i Alta, UNG-representant

E-post: dina.kaino@tffk.no

■ RU region midt

(Trøndelag, Møre og Romsdal):

Leder: Morten Mørch, NTNU

E-post: morten.morch@ntnu.no

Ronny Johannessen, NAV It Forretningspartner

E-post: ronny.johannessen@nav.no

Karina Holm Johansen, distriktstannklinikken Hareid

E-post: karina.holm.johansen@mrfylke.no

Vigdis Rønningen, NTNU

E-post: vigdis.ronningen@ntnu.no

Arne Duun, NAF

E-post: arne.duun@naf.no

Håvard Indgaard Rotmo, Heia og Skjerve Bygg AS,

UNG-representant

E-post: havard@rotmo.net

■ RU region øst

(Innlandet, Oslo og Viken):

Leder: Anja P. Ahlstrøm, NIBIO

E-post: anja.Ahlstrom@nibio.no

Nestleder: Ronny Kjønso, Asko Øst

E-post: ronny.kjonso@asko.no

Rigmor Christensen, Forsvarets Personellservice

E-post: Richristensen@mil.no

Stein Grindheim, SAS Ground Handling

E-post: stein.grindheim@sas.no

Erik Olerud, Jungheinrich AG

E-post: erik.olerud@jungheinrich.no

Idar Nettet Gundersen, NAV Drammen, Ungrepresentant

E-post: idar.nettet.gundersen@nav.no

■ RU region vest

(Rogaland og Vestland):

Leder: Gro Nondal Buvik, Sygnir AS

E-post: gro.buvik@sygnir.no

Erik Andreassen, Gate Gourmet, Bergen

E-post: eandreassen@gategourmet.com

Odd Bertin Eide, Sjøfartsdirektoratet, Bergen

E-post: odd.eide@sjofartsdir.no

Anett Solen, Bergen kommune, Bergen

E-post: anett.solen@bergen.kommune.no

Hege Solbakken Sæbø, Stavanger Aftenblad, Stavanger

E-post: hege.solbakken.saebo@aftenbladet.no

Aina Helene Malja, Vestland Fylkeskommune,

UNG-representant

E-post: ainahelene@hotmail.com

■ RU region Sør

(Agder, Vestfold og Telemark):

Leder: Sissel Eilefstjonn, Skatteetaten

E-post: sissel.eilefstjonn@skatteetaten.no

Anne Lise Olsen, VAF tannhelse

E-post: anne.lise.olsen@agderfk.no

Knut Agnar Bøstein, Falck Redning AS, Larvik

E-post: knut.boestein@falck.com

Anne Britt Skomedal, Vitusapotek Elefantene Kristiansand

E-post: annebritt1962@hotmail.com

Hanna Kristine S. Korsvik, Universitetet i Agder (UIA)

E-post: hanna.korsvik@uia.no

Lise-Marie Midlang, ungrepresentant

E-post: lisemarie.midlang@gmail.com

Spørsmål til juridisk og forhandlingsavdelingen i Parat

Vi som gir svar i denne utgaven av Parat er:

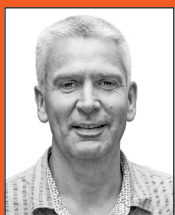
Renate Messel Hegre
Forhandler

Katrine Andresen Roald
Advokat

Guro Løkken Bæro
Advokat

Anders B. Lindstrøm
Leder juridisks avd.
Advokat

Stein-Inge Abelvik
Rådgiver

Thore Eithun Helland
Advokat

Har du spørsmål til juristene eller til forhandlingsavdelingen, kan du sende spørsmålene til trygve.bergsland@parat.com. Vi hjelper deg som medlem med alle typer problemstillinger knyttet til arbeidsforhold og tolkning av avtaleverket. Du kan også ta kontakt med oss når det er behov for skriftlig og muntlig rådgivning i forbindelse med omorganisering, nedbemanningsprosesser, ferie, arbeidstidsordninger, trygdespørsmål og lignende.

Ekstra ferieuke etter fylte 60

Spørsmål: Jeg blir 60 år i september, og i den forbindelse har jeg et par spørsmål når det gjelder den ekstra ferieuken for de over 60. Er det slik at jeg først har rett til å avvikle denne ekstraferien etter fylte 60 år? Og er det da arbeidsgiver som bestemmer når jeg kan avvikle denne ferieuken?

Karianne

Svar: Ifølge Ferieloven har du rett til en ekstra ferieuke allerede 1. januar det året du fyller 60. Det betyr at du i år har krav på den ekstra ferieuken selv om du ikke har hatt

bursdag enda. Når det gjelder avvikling av denne ferieuken kan du selv bestemme når du vil avvikle den i løpet av ferieåret, med mindre noe annet er avtalt. Arbeidsgiveren din skal likevel varsles minst to uker i forveien før avvikling av ekstraferien.

Renate

Lønnsoppgjør som Parat-medlem

Spørsmål: Jeg har ikke fått lønnsoppgjør på tre år, og har nå meldt meg inn. Hva får jeg i lønnsoppgjør i år, som medlem av Parat?

Balder

Svar: Dette er det ikke noe fasitsvar på. Ifølge våre systemer har dere akkurat fått på plass Funksjonæravtalen med NHO i din virksomhet. Før dere hadde tariffavtale, var det opp til arbeidsgiveren din å beslutte om de skulle ha en lønnsregulering, med mindre dette direkte er fastsatt i din arbeidsavtale. Funksjonæravtalen sier at det skal gjennomføres årlige lokale lønnsforhandlinger. Arbeidet med lokale forhandlinger bør være i gang nå. Jeg anbefaler deg derfor å ta kontakt med din tillitsvalgte i din virksomhet for å få mer informasjon om dette.

Katrine

Sykdom i ferien

Spørsmål: Jeg har fått kreft og får nå stråling i tre uker. Prognosene er svært gode, og uken etter siste stråling har jeg avtalt fire uker ferie, da jeg skal på en utenlandstur jeg bestilte før jeg ble syk. Jeg har begynt å kjenne meg dårlig etter strålingen nå. Hva gjør jeg med ferien dersom jeg ikke får reist? Sjefen min er veldig forståelsesfull med tanke på sykdommen, men har hele tiden sagt at hen gleder seg veldig til jeg er tilbake i august, da jeg har ansvaret for to store konferanser.

Elin

Svar: Håper du ikke blir mer dårlig, og at du kan få reise! Blir du syk før ferien starter, må du be om å få utsatt ferien senest siste dagen før ferien begynner. Blir du syk etter at ferien har startet, må du fremsette krav om utsettelse med en gang arbeidet gjenopptas. For at arbeidsgiveren din skal kunne planlegge bedre, anbefaler vi å si ifra så snart som mulig, altså mens du har ferie. Husk at dokumentasjonen (legeerklæringen) ikke kan dateres tilbake i tid. Du må altså gå til lege med en gang du blir syk for å dokumentere sykdommen.

Avvikling av ny ferie krever at du snakker med arbeidsgiveren din. Kravet om at minimum tre uker ferie skal avvikles i hovedferieperioden, som er frem til 30. september, gjelder fortsatt. Det kan likevel være at arbeidsgiver ikke godkjenner at du tar all ferie i august. Vil du ha tre uker sammenhengende, kan arbeidsgiver da plassere den så sent som i september.

Guro

Advarsel fra arbeidsgiver

Spørsmål: Jeg jobber som vokter i resepsjonen i et kontorbygg, og har fått en advarsel fra arbeidsgiver etter at eieren av bygget har klaget på meg. Jeg har fått en klage fra samme kunde tidligere, men er to klager er nok til å gi meg advarsel? Hva sier arbeidsmiljøloven om dette?

Knut-Ivar

Svar: Det står faktisk ikke noe om advarsler i arbeidsmiljøloven, selv om mange tror det. Advarsel er en reaksjon arbeidsgiveren din kan komme med dersom hen mener at du

har brutt pliktene som følger av arbeidsforholdet. En advarsel er altså arbeidsgivers måte å si ifra på om arbeidstakeren må endre sin atferd eller måte å utføre jobben på. Dersom du innretter deg etter arbeidsgiveren din sitt pålegg om å endre atferd, vil advarselen ikke få noen konsekvenser, og etter en viss periode vil den heller ikke lengre ha noen særlig aktualitet.

Mitt råd er å innrette deg etter pålegget som følger av advarselen, dersom forholdene som ligger til grunn for advarselen, er riktige. Dersom du derimot er uenig i grunnlaget, eller mener at advarsel er en for streng reaksjon, er mitt råd at du meddeler dette til arbeidsgiveren din. Dette kan gjøres på en enkel måte ved å sende en e-post der du bekrefter at advarselen er mottatt, men at du er av den oppfatning at en advarsel er for sterk reaksjon. Du bør samtidig be om at din e-post arkiveres sammen med advarselen i personalmappen. Du vil da ha dokumentasjon for at advarselen er bestridt, noe som kan være nyttig ved en senere anledning.

Anders

Lønns plassering i staten

Jeg jobber i dag som førstekonsulent i staten, i lønnsramme 21 og er for tiden i lønnstrinn 54. Dette utgjør for tiden kr 483 700,- per år. Hva innebærer årets lønnsoppgjør i Staten for meg?

Elisabeth

Svar: Alle i Staten i lønnstrinn 19-64 får et kronetillegg på 10 000 i lønnsøkning, med tilbakevirkende kraft fra 1. mai i år. I tillegg vil alle førstekonsulenter i stillingskode 1408 få ett lønnstrinn ekstra.

Siden du er lønnet i lønnstrinn 54, så vil du i forbindelse med årets sentrale lønnsoppgjør i Staten bli plassert i lønnstrinn 55, i tillegg til at du vil få 10 000 kroner i ekstra tillegg. Virkningsdato er 1. mai 2022. I tillegg vil alle lønnsrammene i staten fjernes. I stedet vil det bli laget to lønnsstiger, en kort (med ti års ansiennitet) og en lang (med 16 års ansiennitet). Begge lønnsstigenes vil gi 1,1 prosent lønnsøkning i året i ti år, men den lange lønnsstigen vil gi 0,55 prosent etter ti år, til og med 16 år.

Stein-Inge

Tesla til besvær

Spørsmål: Jeg kjøpte for noen måneder siden en helt ny Tesla. Lenge hadde jeg ønsket meg en elektrisk bil slik at jeg kunne slippe utgiftene med den dyre bensinen. Men det gikk ikke helt som jeg hadde håpet. En dag jeg var i butikken, fikk jeg ikke åpnet bilen da jeg kom ut igjen med varene. Bilen var helt død, og verken dører eller vinduer rørte seg. Og inne i baksetet satt min snille hund, Nusse. Jeg kom ikke inn, og hunden kom ikke ut. Jeg fikk fullstendig panikk. Heldigvis hjalp en mann meg med å knuse et vindu på bilen slik at jeg fikk ut min trofaste følgesvenn. Hva skal jeg nå gjøre med bilen som bare står der, med vinduet knust? Jeg har helt mistet lysten på en elektrisk bil, og vil gjerne ha min gamle bensinbil tilbake.

Sandra Alice

Svar: Du må først få noen til å sikre bilen, og det kan hende at en mekaniker kan få bilen i gang igjen slik at den kan komme på verksted eller tilbake til selger. Det at en helt ny bil ikke fungerer som den skal, er en kjøpsrettslig mangel du må reklamere på. Selgeren har rett å foreta retting, men dersom det ikke hjelper, kan du kreve omlevering. Det vil si at du får en ny bil i stedet for den du har. Har du hatt utgifter i forbindelse med mangelen, kan du kreve beløpet erstattet av selger. Men du kan nok ikke uten videre heve kjøpet; da må det være noe mer omfattende feil ved bilen. Selvsagt kan selgeren likevel velge å ta bilen tilbake, og kanskje har han fremdeles din gamle bil stående til salgs.

Thore

				REISE MED SYKEBIL	▼	LYD-RETT	▼	HEN-GIVEN	KJØRE-TØY	▼	VETT-SKREMT KULØR	▼			
				→				↙	KV.-NAVN SNU HØY						
				BYDEL I NEW YORK											
				PÅ DØR			TRASKE HODE				3,14	SLIT			
				GALOV TIL					↓	KUNST					
				GJESTING						PLAGE					
				▶											
				DOKU-MENT-SKRIVER								PRON.			
				ANNEKS	▼	ER F.EKS. MUS	SPORT	▼	FINTE				IN-STRUK-TØR	LUKT	FEST
				KJØLE-MIDDEL						SLAG-STEDET	FOR-SVERGE				
HARM							OLDER								
▶			TITTEN ...		LOJAL			↓	STRÅLE						
TEST					TRENTE				ÆRLIG						
SKUR															
▶				VASSE		KRØLL-ALFA	ELVER			GRAM					
				POLITISK PARTI (FORK.)			LØM-MELEN			1000					
AN-FØRER								↙							
▶			ROMERSK GUDINNE					EN MOORE							
			REGNBUE-HINNE					BYGE							
NARR-AKTIG-HETER	LEVERE TO-SPANN			EN AMIN	= PORTU-GAL	EN EDGAR ALLAN		KLOK							
▶					GIR SLIPP PÅ					AVTAG-ENDE					
TØRR					DEMPE			ARVE-ANLEGG			500				
MOT-STANDS-DYKTIG									BÅT-PLASS						

MINI KRYSSORD

1	2		3	4	5	6
7			8			
	9					
10			11			
		12			13	
14	15			16		
17			18			
19						
20						

Vannrett

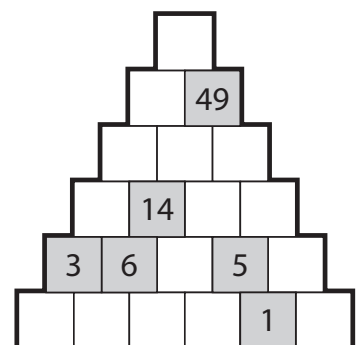
- Utførsel
- Puttet i seng
- Forstyrrelsen
- Sinna
- Øyne
- Klukke
- Lille
- Bevege
- Gårdsplass
- Ikke ytterst
- Underliggende
- Ulykkestall

Loddrett

- Byge
- Fugl
- Dulle
- Ensemblet
- Dempe
- Pianodelen
- Flis
- Snu
- Utøy
- Gullgutt
- Frø

TALL PYRAMIDEN

Alle feltene skal fylles med tall. Noen tall er fylt inn på forhånd, og dette utgjør summen av tallene i de to feltene under. Du må sette inn begge tallene i de to tilstøtende feltene for å finne tallet i feltet over, og motsatt, du finner tallet i et felt ved å trekke tallet i feltet ved siden av fra tallet i feltet over.

Løsningen på kryssordet i medlemsbladet Parat nummer. 1 – 2022 er: «PÅ VEI MOT NYE HIMMELSTRØK». Den heldige vinneren er: Elisabeth Årstad, fra Stavanger. Frist for å sende inn løsning på neste kryssord er: 2. september 2022.

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten som e-post til trygve.bergslund@parat.com eller ordinær post til: Parat, Postboks 9029, Grønland, 0133 Oslo

Husk å merke e-posten/konvolutten «Kryssord 2/2022». Husk også å skrive på ditt eget navn og adresse.

Premie: Horizon, alpukka-pledd av 50 prosent alpukkaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Løsning:

Navn:

Adresse:

SUDOKU

			5	8	7	4		1
8		1						
5			6	1			8	
1	8	9				5		4
7			2	4		6		
6	4			5		7		9
	1	7	4		6		9	5
					1			
4			9			1		

Lett

© Bulls

7	5		3		4	9		1
	6	2				5		
					9			
		7	9		2			
6	8				7		9	
				3		1	8	
1							3	
8	9		6			7	1	
5			7	3				

Middels

© Bulls

7	5	3		2				
	9							
		6	3	7				
1		5		4				
	3			5				
	4		9	6				
				5				
		9		6	2	5		1
				1			4	3

Vanskelig

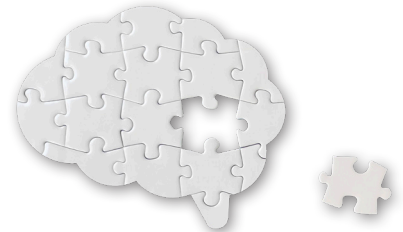
© Bulls

F	Å	N	R	I	N	F	R	Æ	J	K	D	I	N	K
Ø	F	F	E	U	X	E	S	I	C	C	E	J	T	H
E	Z	A	A	K	T	E	N	G	T	Z	N	G	P	Ø
T	R	S	R	R	Y	Y	K	N	E	Æ	N	T	O	F
Z	D	E	K	T	G	Ø	L	Q	Ø	I	E	R	T	I
B	O	E	G	J	S	E	R	F	N	S	P	O	E	L
Æ	W	N	R	R	Ø	J	R	S	G	P	S	K	T	L
I	M	E	N	E	E	R	I	I	G	V	T	N	O	E
B	K	Å	Z	I	P	V	T	W	K	E	S	G	P	T
E	Æ	Å	U	X	R	I	I	E	B	K	A	O	P	E
R	N	E	S	E	V	U	S	D	J	T	F	V	T	A
Ø	I	U	D	J	W	Q	Æ	E	I	E	Å	V	A	W
R	U	N	D	A	R	B	C	Å	R	R	G	Å	K	Æ
E	U	U	Æ	E	D	A	N	O	N	A	K	E	E	J
T	T	Ø	V	P	A	R	O	D	I	E	R	T	R	J

KRYSS OG TVERS

Finn alle ordene. Ordene kan stå vannrett, loddrett eller diagonalt, og kan ofte stå skrevet baklengs.

- BERØRE
- DIVERGERE
- FARGERIK
- FASTSPENNE
- FILLETE
- FLYTUR
- KANONADE
- NEMI
- NIDKJÆR
- PARODIERT
- POTETOPPTAKER
- RESIPERE
- RØYKEN

- SKJØRTEJEGER
- STRAFF
- SØNNEN
- UNDERVISNING
- UVESEN
- VEKTER
- VOGNKORT

Ordplunder

Bokstavene i ordet under har blandet seg litt. Kan du finne fram til riktig ord ved å plassere bokstavene i riktig rekkefølge i de hvite feltene?

Den grå teksten på siden gir deg noen hint. Skjul teksten om du ikke vil ha hjelp.

T R R O T D O J E

FYLL INN ORDET:

--	--	--	--	--	--	--	--	--

NOEN SMÅ HINT

- Ordet starter med bokstaven J
- En gnager
- Kalles også vannrotte eller vånd

PARATS TRENINGSSIDE MED HJERNETRIM

Sender du oss løsningen på alle oppgavene på denne siden, er du med i trekningen av et Horizon, alpaka-pledd av 50 prosent alpakaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Frist for å sende inn løsningen er 2. sep. 2022.

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten på e-post til trygve.bergsland@parat.com, eller ordinær post til: Parat, postboks 9029 Grønland, 0133 Oslo. Husk å merke e-posten/konvolutten «Hjernetrim 2/2022» og påfør eget navn, adresse og telefonnummer. Vinneren av hjernetrim i 1/2022 er Tove Vognild, fra Trondheim.

Sommer, penger og internasjonalt fellesskap

Sommeren er allerede godt i gang, og for første gang på to år har det vært mulig å planlegge litt. Det kan være en etterlengtet ferietur for å se familie og venner, eller til sol og varme i sydligere strøk.

Vi hører stadig sjeldnere ordet pandemi, og heldigvis er det veldig få som nå blir syke hvis de blir smittet av koronaviruset. Arbeidstakere som var permittert, er nå tilbake i jobb. Alt dette er selvfølgelig en stor lettelse, og de fleste føler nok at livet normaliserer seg.

Samtidig har krigen i Ukraina skapt en ny og ubehagelig usikkerhet. Jeg tror at mange med meg fortsatt synes det er uvirkelig med Russlands angrep på et naboland, og tanken på en langvarig krig i Europa er skremmende. Vi i Norge påvirkes også av krigen, noe den økonomisk situasjon med høye strømpriser og økende inflasjon er et eksempel på.

Ingen av våre planer, beregninger eller kalkyler innfor årets hovedoppgjør tok høyde for dette, og når forhandlingene begynte i mars var det vanskelig å spå hvordan prisstigningen skulle utvikle seg. Nå er de fleste oppgjørene ferdige, og det er dessverre sannsynlig at den enkelte lønsmottaker ikke vil få særlig mye mer å rutte med i 2022, selv om målet er å sikre kjøpekraften for våre medlemmer.

Krig og ustabilitet i Europa påvirker også internasjonale samarbeid, ikke minst i organisasjonslivet. Jeg tror alle kjenner et større behov for fellesskap, tilhørighet og solidaritet. Det føles viktigere enn noen gang å knytte vennskapsbånd over grensene, starte nye felles prosjekter og å hjelpe hverandre både praktisk og økonomisk. Ganske snart etter krigens utbrudd organiserte fagforeninger fra hele Europa nødhjelp, koordinerte transporter og satte opp nettverk for flyktningene fra Ukraina. Jeg er også veldig stolt over det engasjementet dere her hjemme har vist gjennom innsamlingsaksjoner og støttemarkeringer. Det nytter å hjelpe, og det er godt å kunne hjelpe.

I Parat og YS vil vi fortsette med å styrke det internasjonale samarbeidet, både på nordisk, europeisk og på globalt nivå. Vi kan gjennom medlemskap i internasjonale arbeidstakerføderasjoner

Nestleder i Parat, Anneli Nyberg. Foto: Trygve Bergsland

være med å påvirke fremtidens arbeidsliv. Vi kan bidra til med å fremme dialog fremfor trusler og likeverd fremfor segregering. Vi kan i fellesskap arbeide for at den nødvendige omstillingen for et bedre klima skjer på en rettferdig og god måte for alle arbeidstakere.

Solidaritet er ikke utgått på dato folkens – vi er Parat!

Anneli Nyberg

Anneli Nyberg
Nestleder i Parat

Facebook: facebook.com/AnneliNybergParatYS

Hjelp når du trenger det!

Trenger du hjelp med spørsmål knyttet til lønn, tariff, arbeidsforhold, medlemskap og kontingent, kan du nå enten kontakte din tillitsvalgte eller hovedtillitsvalgte, eller du kan kontakte Parat direkte. Kontakt gjerne ditt nærmeste regionkontor først, så veileder de deg videre. På disse sidene finner du kontaktinformasjon både til Parat og Farmasiforbundet. Husk at du alltid kan kontakte oss på 482 10 100 eller medlem@parat.com.

Farmasiforbundets hovedtillitsvalgte

Private apotek

Boots

Inger Johanne Opseth
Boots apotek Elverum
Telefon: 977 85 188
ij.opseth@boots.no

Apotek1

Monika Nilsen
Apotek 1 Vestvågøy
Telefon: 913 68 268
mjanilse@online.no

Vitusapotek

Anita Sveum Nilsen
Vitusapotek Sandvika
Telefon: 67 55 19 00 / 970 60 141
anita_sveum_nilsen@hotmail.com

Sykehusapotek

Midt:

Grete Kambuås
Sykehusapoteket Trondheim
Telefon: 995 07 172
gretkam@online.no

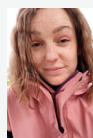
Vest:

Bertha-Regine Lilleås
Sjukehusapoteket Haugesund
Telefon: 478 60 498
bertha.regine.lilleas@sav.no

Sør-Øst:

Eva Irene Holmen
Sykehusapoteket sør/øst
Telefon: 926 33 390
eva.irene.holmen@sykehusapotekene.no

Nord:

Catarina Sivertsen
Sykehusapoteket i Bodø
Telefon: 900 84 487
catarina.sivertsen@sykehusapotek-nord.no

Parats regionkontorer

Oslo:

Lakkegata 23
ost@parat.com

Rådgiver Bjørn Are Sæther

bjorn.are.sether@parat.com
Telefon: 959 77 054

Rådgiver Ståle Botn

stale.botn@parat.com
Telefon: 476 16 392

Rådgiver Bjørg Skuthe

bjorg.skuthe@parat.com
Telefon: 969 42 646

Rådgiver Juliet Yemane

Juliet.yemane@parat.com
Telefon: 991 15 554

Tønsberg:

Grev Wedelsgt. 12
sor@parat.com

Rådgiver Unn Kristin Johnsen

unn-kristin.johnsen@parat.com
Telefon: 934 80 218

Tromsø:

Grønnegata 3B
nord@parat.com

Rådgiver Siren Somby

siren.somby@parat.com
Telefon: 419 33 359

Rådgiver Jo Sigurd Aurvoll

jo-sigurd.aurvoll@parat.com
Telefon: 472 76 963

Kristiansand:

Vestre Strandgt. 42
sor@parat.com

Rådgiver Marianne Hårtveit

marianne.haartveit@parat.com
Telefon: 971 67 293

Bergen:

Strandgaten 1
vest@parat.com

Advokat Ketil Mæland-Johansen

ketil.maeland-johansen@parat.com
Telefon: 982 55 809

Rådgiver Jørgen Dræge

jorgen.draege@parat.com
Telefon: 404 54 606

Rådgiver

Cecilie Haugsvær Pukstad

Cecilie.Haugsvaer.Pukstad@parat.com
Telefon: 900 28 122

Trondheim:

Kjøpmannsgt. 25
midt@parat.com

Rådgiver Anita Rosmæl

anita.rosmal@parat.com
Telefon: 936 15 942

Rådgiver Merete Kjeldsberg

merete.kjeldsberg@parat.com
Telefon: 457 28 916

Nordea

Scandic

release

Gjensidige

 ColorLine

 Gudbrandsdal Energi

 Tannhelseforsikring
En bekymring mindre!

 DFDS

 Pensjon

AVIS[®]

IN FLOW²⁴

 Milrab

THON
HOTELS

NORDIC CHOICE HOTELS

Fordelsrabatter lønner seg

Parat er et YS-forbund. Det gir deg tilgang til alle YS Fordel sine rabatter. Bruker du fordelsrabattene, kan de betale for medlemskontingenten og vel så det.

Les mer på ysfordel.no

parat

 Fordel